Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ✦ 13 февраль 1973 йил, сешанба ◆ № 37 (15.511). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Қарши даштига ҳужум давом этмоқ[…]
нинг илғор экскаваторчилари (чапдан) А. […]

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИН[…]

ИНФОРМАЦИОН БИЛ[…]

12 Февралда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг X пленуми бўлди. Пленумга шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи секретарлари таклиф қилинган.

Пленум «КПСС Марказий Комитети 1972 йил декабрь Пленуми қарорлари асосида халқ хўжалик планларини ва социалистик мажбуриятларни бажариш юзасидан республика партия ташкилотининг ташкилотчилик ва сиёсий ишини кучайтириш тўғрисида» КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВнинг докладини тинглади ва муҳокама қилди.

Докладни муҳокама қилишда Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. МУСАХОНОВ, Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. КАМОЛОВ, Сирдарё область партия комитетининг биринчи секретари Қ. А. АҲМЕДОВ, Наманган область партия комитетининг иккинчи секретари В. П. КУКСЕНКО, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. ШАМСИДДИНОВ. Тошкент Тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси Е. А. ГУБИНА, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. МУРТАЗОЕВ, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари С. Н. УСМОНОВ, Андижон область партия комитетининг иккинчи секретари Б. А. КРАСНИКОВ, Сариосиё районидаги «Коммунизм» колхозининг раиси Б. ОМОНОВ, Хоразм область партия комитетининг биринчи секретари М. ХУДОЙБЕРГАНОВ, Сурхондарё область партия комитетининг иккинчи секретари В. Қ. МИХАЙЛОВ, «Главташкентстрой»нинг «Отделстрой» трестига қарашли 28-қурилиш бошқармаси дурадгорларининг бригадири А. А. КАБАНОВ, Ўзбекистон ССР совхозлар министри Е. Т. ТАСАНБОЕВ, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Советининг раиси М. А. ЗОИДОВ, Ўзбекистон ССР автомобиль транспорти м[…] Комитетининг […] мелиорация в[…] район партия[…] қатнашдилар.

Пленумда […] кандидат, Узб[…] секретари Ш. […]

Пленум м[…] қилди.

Пленум Х[…] Комитети про[…] жимовни мад[…] лиги бўлимин[…] лимининг му[…]

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ДЕКАБРЬ ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ АС[…]
ПЛАНЛАРИНИ ВА СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРНИ БАЖАРИШ […]
ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИНИНГ ТАШКИЛОТЧИЛИК ВА СИЁСИЙ ИШИНИ К[…]

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ X ПЛ[…]

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми «КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорлари асосида халқ хўжалик планларини ва социалистик мажбуриятларни бажариш юзасидан республика партия ташкилотининг ташкилотчилик ва сиёсий ишини кучайтириш тўғрисида» Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов докладини тинглаб ва муҳокама қилиб, шуни мамнуният билан таъкидлайдики, яқинда ўзининг ярим асрлик юбилейини нишонлаган мамлакатимиз беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилига янада қудратлироқ ва жипслашган, ўзининг моддий ва маънавий кучлари барқ урган ҳолда қадам қўйди.

Коммунистик партия, унинг Марказий Комитети экономикани янада ривожлантириш ва совет халқининг фаровонлигини юксалтириш юзасидан КПСС XXIV съезди белгилаган йўлни изчиллик билан амалга оширмоқда. Партия Марказий Комитетининг 1972 йил декабрь Пленумида, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР 50 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда қилган докладида меҳнатдаги қаҳрамонона зафарлар якунланди, келажак учун аниқ-равшан вазифалар қўйилди. Ватанимизни янада ривожлантириш ва равнақ топтиришнинг улуғвор истиқболлари очиб берилди.

КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумида халқ хўжалигини ривожлантириш чуқур ва атрофлича анализ қилинди, иқтисодий ўсиш суръатларини жадаллаштириш, 1973 йил давлат планини муваффақиятли бажариш соҳасидаги фаолиятнинг асосий йўналишлари белгилаб берилди, бутун хўжалик ишида туб бурилиш қилиш, халқ хўжалигини планлаштиришни, экономикага раҳбарлик услуби ва методларини анча яхшилаш, омманинг сиёсий активлигини ва меҳнат ғайратини янада кучайтириш вазифалари ўртага қўйилди.

Коммунистик қурилишнинг улуғвор режаларини амалга ошириш соҳасида КПСС Марказий Комитети, унинг Сиёсий бюроси ва шахсан партиямиз Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг ҳормай-толмай олиб бораётган фаолиятини бутун совет халқи билан биргаликда Ўзбекистон коммунистлари, меҳнаткашлари ҳам якдиллик билан маъқуллайдилар ва қизғин қўллаб-қувватлайдилар.

КПСС Марказий Комитетининг доимий эътибори ва ғамхўрлиги, республика ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлари, зиёлилари, барча меҳнаткашларининг фидокорона меҳнати туфайли юбилей йилининг планлари ва мажбуриятлари муваффақиятли бажарилди.

1971 йилга нисбатан саноат ишлаб чиқариши ҳажми 6,6 процент ўсди. Пландан ташқари юзлаб миллион сўмлик маҳсулот реализация қилинди. Пландан ташқари маҳсулот асосан меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига ишлаб чиқарилди. Энергетика, химия, рангли металлургия, газ саноати илдам суръатлар билан ривожланиб бормоқда, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш кенгайтирилди.

Қурувчилар, транспорт ва алоқа, хизмат кўрсатиш соҳаси ходимлари катта иш бажардилар.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришилди. Қийин об-ҳаво шароитларида 4 миллион 710 минг тонна, яъни давлат планида кўзда тутилганидан 712 минг тонна кўп пахта етиштирилиб, териб олинди. Ҳосилдорлик гектар бошига 28 центнердан ошиб кетди. Механизаторларнинг қаҳрамонона меҳнати туфайли жами ҳосилнинг ярмига яқини машинада териб олинди. Дон, гўшт, сут, тухум ҳамда деҳқончилик ва чорвачиликнинг бошқа маҳсулотларини етиштириш кўпайди.

Тўққизинчи беш йилликнинг иккинчи йили муваффақиятли тугалланганлиги, партия XXIV съезди ва КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми қарорлари туфайли, СССРнинг 50 йиллиги тантанали равишда байрам қилиниши туфайли сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати жўш урганлиги коммунистик қурилишнинг ҳамма соҳаларида янада самаралироқ ишлаш учун яхши шарт-шароит яратилди.

Шу билан бирга республика партия ва совет органларининг, министрликлари ва идораларининг хўжалик қурилишига раҳбарлик соҳасидаги фаолиятида жиддий камчиликлар ва нуқсонлар бор. Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида бир талай резервлар ва фойдаланилмай ётган имкониятлар мавжуд.

Саноатнинг бир қанча тармоқларида ишлаб чиқаришни ва меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари беш йиллик топшириқларидан орқада қолмоқда. Кўпгина корхоналар маҳсулотни реализация қилиш планларини бажармади, қувватлар суст ўзлаштирилмоқда, сменалик коэффициенти паст, материаллар, хом ашё, электр энергия ва ёқилғининг ортиқча сарфланишига йўл қўйилмоқда. Халқ истеъмол қиладиган молларни ишлаб чиқариш ва уларнинг сифатини яхшилаш кўнгилдагидек эмас.

Қурилиш ташкилотлари фаолиятида катта камчиликлар мавжуд. Куч ва маблағларни жуда кўп объектларга сочиб юбориш практикасига барҳам берилгани йўқ, янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш ва ўзлаштириш муддатларига риоя қилинмаётир.

Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун иқтисодий ислоҳот имкониятларидан дуруст фойдаланилмаётир. Корхоналар ва қурилишларни реконструкция қилиш ва техника билан қайта қуроллантириш, ишларни механизациялаш ва автоматлаштириш юзасидан белгиланган тадбирлар ҳамма жойда ҳам амалга оширилаётир, деб бўлмайди. Меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш учун лозим бўлган чоралар кўрилмаётир.

Брак маҳсулот чиқариш, прогуллар ва бекор туриш натижасида кўп зарар кўрилмоқда.

Қишлоқ хўжалиги замиридаги резервлардан фойдаланиш юзасидан етарли чоралар кўрилмаётир. Бир қанча районлар, колхозлар ва совхозлар пахта тайёрлаш давлат планини бажармади. Дон хўжалигида анчагина орқада қолинмоқда. Айрим областлар дон етиштириш юзасидан беш йилликнинг икки йили учун белгиланган топшириқларни бажармади. Кўпгина хўжаликларда чорва маҳсулдорлигининг пастлигига ҳамон барҳам берилгани йўқ, чорвачилик маҳсулотининг таннархи ҳали ҳам баланд, ем-хашак экинлари ҳосилдорлиги секин ошмоқда. Картошка, сабзавот, мева, полиз маҳсулотлари ва узум етиштириш етарли равишда кўпайтирилмаётир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми халқ хўжалигини ривожлантиришда ана шундай камчиликлар маълум даражада партия комитетлари, министрликлар ва идоралар баъзан жойлардаги ишларнинг аҳволини чуқур анализ қилмаётганликлари, давлат ва ишлаб чиқариш интизомини бузиш, белгиланган планлар ва топшириқларни бажармаслик фактларига принципиал баҳо бермаётганликлари, фан-техника тараққиётини жадаллаштиришга, ишлаб чиқаришни планлаштиришни яхшилашга, бошқаришни такомиллаштиришга кам эътибор бераётганликлари сабабли содир бўлмоқда, деб ҳисоблайди.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари иш услубини янада яхшилаш, экономикани ривожлантиришга партия раҳбарлиги формалари ва методларини такомиллаштириш, ишлаб чиқариш коллективларининг меҳнат активлиги ва ижодий ташаббусини кучайтириш имкониятларидан тўла-тўкис фойдаланмаётирл[…] Қабул қилинаётган қарорларнинг ижросини контроль қилиш ва ташкил этиш иши яхши йўлга қўйилмаган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми қарор қилади:

1. Республика партия, совет ва хўжалик органларига ўзларининг амалий фаолиятида КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленумида, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР 50 йиллиги тўғрисидаги докладида баён этилган қоидалар ва хулосаларга муттасил амал қилиш, мавжуд камчиликларни тугатиш юзасидан зарур чораларни кўриш, партия ва ҳукумат директиваларининг бажарилишини контроль қилишни кучайтириш, корхоналар, ташкилотлар, колхозлар ва совхозларнинг, давлат ва хўжалик аппарати ҳамма бўғинларининг раҳбарларига иш натижалари учун бўлган талабчанликни ошириш вазифаси топширилсин.

2. КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг 1973 йилги халқ хўжалик планини муддатидан аввал бажариш учун умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисидаги қарорларига мувофиқ, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ташкилотчилик ва оммавий-сиёсий ишлари мавжуд резервлардан фойдаланиш, ишлаб чиқ[…] самарадорлигини ва меҳнат унумдорлигини ошириш, […] меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ва уюшқоқликни […] риш учун социалистик мусобақани кенг ривожланти[…] қаратилсин. Мусобақадошларнинг кўч-ғайратлари тўққи[…] беш йилликнинг учинчи йилини зарбдор иш йилига ай[…] ришга, камроқ чиқим қилиб, кўпроқ ва яхшироқ ма[…] ишлаб чиқаришга қаратилсин. Социалистик мусобақада[…] биридан ўзиб ишлаш, меҳнат соҳасида чинакам бел[…] ижодий руҳини қарор топтириш зарур.

Республика саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа к[…] тивларининг, қишлоқ хўжалик ходимларининг 1973 […] социалистик мажбуриятлари асосан маъқуллансин […] публика партия-хўжалик активининг йиғилиши ҳамда […] лоқ хўжалик илғорларининг қурултойи муҳокамасига […] этилсин.

3. Область, шаҳар ва район партия комитетлари, б[…] гич партия ташкилотлари саноат корхоналарига раҳ[…] ни яхшиласинлар. Фан-техника тараққиёти ютуқлари[…] рий этиш, асбоб-ускуналардан яхшироқ фойдаланиш, […] нинг самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлиги[…] риш суръатларини жадаллаштириш, иқтисодий т[…] кучайтириш, ишдаги ҳамма техникавий-иқтисодий […] кичларни яхшилаш асосида ишлаб чиқариш самара[…] ни оширишга қунт билан ҳаракат қилинсин. Ишлаб […] риш коллективларини социал ривожлантириш к[…] планларини ишлаб чиқиш одат тусига киритилсин. […] чиқариш структураси яхшилансин.

Министрликлар ва идоралардан, корхоналарнинг […] ларидан халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб ч[…] ни кўпайтириш чораларини кўриш талаб этилсин.

4. Пленум капитал қурилиш давлат планларинин[…] рилиши учун кадрларнинг масъулиятини ошириш за[…] ҳисоблайди. Маблағлар ва моддий ресурсларнинг соч[…] рилишига йўл қўйилмасин. Бутун куч-ғайрат илгари […] қўйилган қурилишларни имкони борича тезроқ ту[…] га, ишга тушириладиган объектларни ўз вақтида и[…] ширишни таъминлашга қаратилсин.

Республика Госплани, молия органлари корхона[…] бошқа объектларни қуриш муддати нормаларига м[…] равишда капитал маблағларни планлаштиришнинг […] тартибига риоя этилишини қаттиқ кузатиб турсинла[…]

5. Пленум партия, совет ва қишлоқ хўжалик орга[…] қишлоқ меҳнатчиларининг куч-ғайратларини қишлоқ […] лик маҳсулотлари, айниқса пахта етиштириш ва тай[…] нинг белгиланган хажмларини бажаришга сафарбар […] вазифасини топширади. Дон етиштиришга етарли ба[…] маслик ҳоллари тугатилсин. Айниқса суғориладиган […] да дон экинлари ҳосилдорлиги ва ялпи ҳосил кескин […] рилсин. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника ба[…] янада мустаҳкамлаш, ерларни ирригациялаш ва ме[…] циялашни ривожлантириш, ишлаб чиқаришни механ[…] лаш ва химиялаштириш, экин майдонларини кенгай[…] деҳқончилик маданиятини ошириш, пахта-беда ал[…] экишни жорий қилиш, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдор[…] лигини ошириш, чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлаш, чорва туёғини кўпайтириш ва унинг маҳсулдорлигини ўстириш тадбирлари системаси амалга оширилсин.

Колхоз ва совхозлар экономикасини мустаҳкамлашга, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳамма тармоқлари рентабеллигини оширишга кўпроқ эътибор берилсин.

6. Пленум республика Госплани, министрликлари ва идораларининг иш савиясини ошириш зарурлигига эътиборни жалб қилади, улар ўз тармоқларига малакали ва конкрет раҳбарлик қилишлари, ишлаб чиқариш билан чуқур шуғулланишлари, камчиликларни ўз вақтида аниқлаб, тугатишлари, илғор тажрибани кенг оммалаштиришлари, ички резервларни тезроқ ишга солишлари лозим. Ҳар бир корхонада, ҳар бир тармоқда ишлаб чиқаришни ва меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари беш йиллик топшириқларининг контроль рақамларига мос бўлибгина қолмай, ундан ошиб ҳам кетишига эришилсин. Муқобил оширилган планлар тузиш практикаси кенг кўламда оммалаштирилсин.

7. Пленум шуни қайд қиладики, ленинча услуб, илмий […]

[…] билан халқлар олиб бораётган […] берсинлар.

Олимларнинг диққат-эътибори бундан буён ҳам коммунистик қурилиш, фан-техника революцияси проблемаларини, экономикани бошқаришни такомиллаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш, фан билан ишлаб чиқаришнинг боғланишини янада мустаҳкамлаш проблемаларини ишлаб чиқишга қаратилиши керак.

* * *

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетини ишонтириб айтадики, республика коммунистлари, меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг 1972 йил декабрь Пленуми берган йўл-йўриқларга, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР 50 йиллиги тўғрисидаги докладида баён этилган қоидаларга амал қилиб, бутун куч ва имкониятларни 1973 йил ва умуман беш йиллик топшириқларини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажаришга сафарбар қиладилар.

ЗАРБДОР МЕҲНАТ ҚИЛИБ ВАТАН ШУҲРАТИНИ ОШИРАМИЗ!

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ X ПЛЕНУМИДА ТОШКЕНТ ТУҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИ ТУҚУВЧИСИ Е. А. ГУБИНА НУТҚИ

Ўртоқлар! КПСС Марказий Комитети декабрь Пленумининг қарорида, ўртоқ Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг қўшма мажлисида қилган докладида Ватанимиз ишчилар синфининг меҳнатига, унинг партия XXIV съезди қарорларини бажариш борасидаги курашига юксак баҳо борилди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг 1973 йилда социалистик мусобақани авж олдириш тўғрисидаги қарори яқинда эълон қилинди. Беш йилликнинг учинчи йилида халқимиз ҳал этиши лозим бўлган вазифалар шу қарорда равшан таърифлаб берилган.

Партия ўзимизнинг бахт-саодатимиз учун меҳнат шижоати кўрсатишга чорламоқда. Улуғвор режаларимизни тезроқ амалга ошириш нақадар муҳим эканлигини партия бизга доимо эслатиб турибди. Партиянинг бу даъвати ҳар бир меҳнатчининг дилида, Ватанни гуллатиб-яшнатишни, унинг қудратини оширишни истовчи ҳар бир ватанпарварнинг қалбида қизғин акс садо бермоқда.

Биз, Тошкент ва Марғилон тўқувчилари республиканинг барча меҳнаткашларига мактуб билан мурожаат қилганимизда худди ана шу фикрларга ва ҳис-туйғуларга амал қилдик.

Биз республика тўқимачилик саноатида станокларни ишлатиш зонасини биринчи бўлиб кенгайтирганимизда ва шахсий резервларни ишга солиш йўли билан беш йилликни муддатидан олдин бажаришга сўз берганимизда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бизнинг бу ташаббусимизни юксак баҳолади.

Лидия Павловна Казанцева билан мен норматидан ортиқча тиғизликда ишлашга ўтганимизда ўз муваффақиятимизни асло ўйламаган эдик. Биз ўзимизнинг кўп йиллик тажрибамизни ишга солиб, бошқаларга йўл очиб бергимиз, шу беш йилликда эгаллашимиз лозим бўлган чўққиларга чиқиш йўлини кўрсатгимиз келган эди.

Ҳозир бизнинг издошларимиз кўп. Тошкент Тўқимачилик комбинатининг ўзида мингдан ортиқ киши шу усулда ишламоқда. Шунинг ҳисобига ўтган йили ҳар сменада ип йигиришда 81 та машина, газлама тўқишда 600 та станоқ, ип ишлаб чиқаришда 34 та машина қўшимча равишда ишга туширилди.

Бекор ётган машина-ускуналарни ишлатиш йўли билан комбинатнинг йиллик маҳсулотига қўшимча 470 тонна калава ип ва 2 миллион 400 минг метр хом суруп ишлаб чиқаришга муваффақ бўлдик.

Лидия Павловна Казанцева билан мен ўз социалистик мажбуриятларимизни қандай бажараётганлигимиз тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетига икки марта ҳисоб бердик.

Биз катта ишни бошлаб берганлигимизни тушундик. Энди бизга минг-минглаб кишилар қараб турибди. Демак, тўқимачилик саноати учунгина эмас, шу билан бирга саноатнинг бошқа бир қанча тармоқлари учун ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлган ташаббусни оммалаштириш учун жуда катта масъулият бизнинг зиммамизга тушади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг бизнинг мактубимизни маъқуллаб чиқарган қароридан кейин мен ўз имкониятларимни яна бир марта чамалаб кўрдим.

Беш йиллик учун олган ўз мажбуриятимни илгари ўйлаганимдек уч ярим йилда эмас, балки уч йилда бажаришим мумкин, деган хулосага келдим. Бу маррага ҳам илдамроқ етиб боришни чин кўнгилимдан истайман.

Ўзимнинг иш усулларимни такомиллаштиришда, ҳар бир ҳаракатда вақтни кўпроқ тежаб қолишга интилаётганлигимнинг боиси ҳам ана шу. **Узилган ипни улашга 27 секунд вақт ажратилган бўлса, мен бу ишни 17 секундда бажармоқдаман.** Ипи узилган станокларнинг бекор туришини иложи борича камайтириш учун ўзимнинг станокларни айланиб юриш маршрутимни ҳам ўзгартирдим.

(Давоми иккинчи бетда).

...ТБУОТИМИЗ ...АЯНЧИ

...тўғри келсин, деб ...машҳур истак со... ...туб принципларин... ...лда рўёбга чиқа... ...г активлари би... ...кенг равишда ха... ...янги ижодкор ...амоҳанг янги ма... ...овсиз оқиб келиб ...а. Мана шунинг ...к, илғорлик ни... ...нинг пайдо бўлиб ...ташаббусларини ...б олиб, қўллаб... ...к идеалларимиз... ...нак ва намуналар ...топтиришга, қо... ...ши, одамларнинг ...сарқитларига қар... ...ёрдам бермоқда. ..., бутун жамоатчи... ...ишлаш — совет ...юксак даражада ...минловчи муҳим ...планини муддати... ...н умумхалқ со... ...авж олдиришда ...аши керак. Беш ...а олдида турган вазифаларнинг характери, мураккаблиги, миқёси ва хилма-хиллиги ҳам шуни кўрсатиб турибдики, энг яхши меҳнат усталарининг, ишлаб чиқариш ташкилотчиларининг, мутахассислар ва олимларнинг ижодий иштирокисиз бу вазифаларни матбуотда ёритиб бўлмайди. Газеталар ва журналлар матбуотда қатнашиш учун ана шу кишиларни жалб қилиш билан меҳнат коллективларидаги ишларнинг боришига, социалистик мусобақани ташкил этишга матбуот сўзининг таъсирини кучайтираверадилар. Хўжалик ичидаги резервларни қидириб топишда, ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш учун, иқтисодий тежаш учун, меҳнатга коммунистик муносабатни тарбиялаш учун матбуотнинг самарали қатнашуви унда қатнашаётган авторлар доирасининг қандайлигига, ҳар бир редакция активида кимлар борлигига, у кимлар билан маслаҳатлашиб иш қилаётганлигига, мусобақаларда қатнашаётганларнинг фикри ва тажрибасини нақадар сезгирлик билан акс эттираётганлигига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

Беш йиллик учинчи йилининг биринчи ҳафталаридан бошлаб кўпгина газеталар партия ва жамоат ташкилотлари билан, меҳнаткашлар оммаси билан кундалик алоқани, ўзаро таъсир ўтказишни мустаҳкамлашга имкон берадиган хилма-хил воситаларнинг ҳаммасидан фойдаланмоқдалар. Зарбдор қурилишларда ишчи мухбирларнинг рейдларини ва постларини, йирик корхоналарда сайёр редакцияларни, «думалоқ стол» атрофида учрашувлар ўтказишни ташкил этиш журналистларнинг ҳаётга яқин бўлишларига, социалистик мусобақа тўғрисида, беш йилликни бажариш учун курашнинг асосий соҳаларидаги ишларнинг бориши тўғрисида пишиқ-пухта материаллар ёзишларига ёрдам беради. Матбуот оммавий ишининг жамоатчилик бўлимлари, активларнинг, илғорларнинг ва мутахассисларнинг редакциялар ҳузуридаги кенгашлари сингари формалари ҳам тобора кенг ёйилмоқда. «Московская правда», «Правда Украини», «Радянська Украина», «Правда Востока» (Ўзбекистон), «Ленинградская правда» ва бошқа баъзи газеталар областлар, шаҳарлар, районлар, корхоналар, колхозлар ва совхозлар, ишлаб чиқариш бригадалари, ишчилар ва колхозчилар ўртасидаги мусобақани назардан қочирмай кузатиб бормоқдалар, мажбуриятларнинг бажарилишини жамоатчилик йўли билан текширишни ташкил этиб, газетада босилаётган материалларнинг таъсирчанлигини оширишга интилмоқдалар. Редакцияларнинг оммавий ишини бундан буён ҳам шундай ривожлантираберишг зарурки, бу нарса матбуотнинг мазмунини яхшилашга, мусобақа натижаларидан кенг кўпчиликни хабардор қилиб туришда, илғорлар тажрибасини ёйишда матбуот ролини оширишга ёрдам берадиган бўлсин.

Шу вақтгача ҳам баъзи газеталар экономиканинг ривожланиш жараёнига камдан-кам аралашадилар, воқеаларнинг боришини юзаки ёритиб, энг хилма-хил характердаги материалларни босиб чиқаришда етарли равишда изчиллик қилмайдилар, КПСС XXIV съезди қарорларида белгилаб берилган хўжаликни ривожлантиришнинг интенсив методларига бурилиш қандай амалга оширилаётганлигини анализ қилиб бермайдилар.

Матбуотга раҳбарлик қилиш учун партия комитетларининг масъулияти ҳозирги шароитда анча кучаймоқда. Улар юзаки раҳбарлик бўлишига йўл қўймай, журналистлар коллективларининг ижодий изланишларини моҳирлик билан йўллаб туришлари, матбуотдаги чиқишларнинг юксак даражада таъсирли бўлишига, матбуотнинг омма билан алоқаларини мустаҳкамлашга ҳаракат қилишлари лозим. Куннинг асосий вазифалари тўғрисида редакцияларни ўз вақтида хабар қилиб туришлари, партия, совет ва хўжалик раҳбарларининг практикасини, журналистлар, матбуот активлари билан учрашувларни синчиклаб таҳлил қилиб беришлари катта аҳамиятга эга.

Матбуотимизнинг газетхонлари, талабчан дўстлари ва яхши ёрдамчилари кўп. Булар матбуотимизнинг қудратли таянчи бўлиб, матбуотимиз обрўйи, кучи, таъсирчанлигининг энг муҳим манбаларидан бири. Оммавий ишни ривожлантириш ва такомиллаштириш халқ оммасининг сиёсий активлигини ва тажрибасини янада ривожлантириш ишида, меҳнаткашларнинг кучини беш йилликнинг учинчи, ҳал қилувчи йили топшириқларини муддатдан олдин бажариш учун курашга сафарбар қилиш ишида Коммунистик партияга совет матбуотининг тағин ҳам муваффақиятлироқ ёрдамлашувига имкон беради.

[«ПРАВДА»нинг 10 февралдаги бош мақоласи].

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ДА БОСИЛГАНДАН КЕЙИН

„КЎЛАНКАСИ МАЙДОН"

Газетамизнинг 1972 йил 16 июль сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган танқидий мақолада кинофильмларни прокатга бериш республика конторасини бошқарувчисининг ўринбосари В. Дороднийнинг ножўя хатти-ҳаракати, реклама материалларига бефарқ муносабатда бўлгани кўрсатилганди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Кинематография давлат комитети мақола юзасидан ўтказилган текшириш ва кўрилган чора ҳақида қуйидагиларни маълум қилди: мақолада келтирилган фактларни текшириш учун алоҳида комиссия тузилди. Фактлар асосан тасдиқланди. Текшириш натижаси комитет мажлисида муҳокама қилинди. Мақоладаги танқидий мулоҳазалар фақат В. Дородний эмас, балки барча кино ходимлари учун сабоқ бўлиши, ундан тегишли хулоса чиқариб олиш ва кўрсатилган камчиликлар яна такрорланишига йўл қўймаслик лозимлиги таъкидланди.

В. Дородний камчилик ва нуқсонларга йўл қўйганлигига иқрор бўлди, ўзига зарур хулоса чиқариб олганлигини, камчиликларни бартараф қилиш чораларини кўрганлигини айтди. Буни ҳисобга олиб, у қаттиқ огоҳлантирилди.

...ҚИЛИБ ...ШИРАМИЗ!

...риш иштиёқида завқ-шавқ билан меҳнат қилмоқдалар. **Цехимиздаги коммунист мастер Галина Ивановна Петренко бошчилик қилаётган бутун бир смена ҳозир янги ташаббус билан майдонга чиқди: коллектив тўрт йиллик топшириқни республикамизнинг 50 йиллигига, 1974 йил 27 октябргача, беш йилликни эса 1975 йил 1 сентябргача бажаришга қарор берди.**

Йиғилишда ишчилар айтган сўзларни эшитсангиз эди! Ёш тўқувчи Қалимбердиева нормадаги 24 ўрнига 36 станокда ишлашга ўтмоқчи эканлигини айтди. Тўқувчи Антонина Ивановна Майер 42 станокда ишлашга бел боғлади. Бошқа сменалар ва бутун-бутун цехлар ҳам ана шу ташаббусга эргашишга жазм қилганлиги сезилиб турибди.

Фабрика билан фабрика, цех билан цех, корхона билан корхонанинг мусобақаси кенг қулоч ёзмоқда. Олмаота ип-газлама комбинатининг коллективи бизни мусобақага чақиришга қарор берганлигини эшитиб жуда қувондим.

Бултур мени шу корхонага таклиф қилишган эди. У ерда қўш тиғизликда ишлаш усулларимни кўрсатган эдим. Ишга берилиб кетиб, сменанинг бошидан охиригача ишлаганимни, одамлар эса мени кузатиб турганликларини ҳатто сезмабман ҳам. Жуда зўр тиғизликда ҳам ишлаш мумкинлигига ҳамма ишонч ҳосил қилди.

Олмаотада тўқувчи Валя Шалюпина билан дўстлашиб қолдик. Шу аёл зўр тиғизликда ишламоқчи эканлигини, бу усул унга ёқиб қолганлигини биринчи бўлиб айтди. Энди биз мусобақадошлармиз. ... йигирув-тўқув фабрикаси тўқувчиси Вихорева билан, ип йигирувчи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Буолма Жўраева ўша корхона ходими Александра Волкова билан, мастер ёрдамчиси Жўра Юнусов Барановичи ип-газлама комбинатидаги касбдоши Муҳин билан мусобақалашмоқда.

Мусобақа тобора қизиб, кенг қулоч ёзмоқда. Цехларимизда мусобақани янада муваффақиятлироқ ривожлантириш учун, янги-янги марраларни эгаллаш учун шароит яратиб берилса жуда соз бўлар эди.

Ҳамма иш кўнгилдагидек бўлмоқда. Масалан, бизнинг 2-тўқувчилик фабрикамизда мокисиз янги пневморапиралик станоклар монтаж қилинмоқда. Буларни келажак станоклари деб атамоқдалар. Шовқинсиз ишлайдиган бу станокларнинг унумдорлиги юксак, уларда ҳузур билан ишлаш мумкин. Лекин ҳозирча ана шундай станоклар иккинчи цехда атиги 103 тағина бор. Бизнинг биринчи цехимизда ҳам ниҳоят ана шундай станоклар ўрнатилишини орзиқиб кутмоқдаман. Бу ишда бизга ёрдам бериб юборишса, бундай станоклар тезроқ келтириб ўрнатилса жуда соз бўлар эди! Шунда ишларимиз жуда юришиб кетар эди! Дарҳақиқат, республиканинг бу жуда катта корхонасини янги техника билан тезроқ таъминлаш тўғрисида ғамхўрлик қилса арзийди.

Комбинат ишлай бошлаган кунидан бери илғор корхоналардан бири бўлиб келган. Лекин бундан бирмунча вақт муқаддам у ўз позицияларини қўлдан бой бера бошлади. Кекса кадрлар пенсияга кетгач, ёш ишчилар орасида қўнимсизлик бошланди-ю, ана шундай аҳвол юз берди. Ҳозир биз суръатни яна кучайтира бошладик, лекин қўнимсизлик ҳамон бизга жуда халақит бермоқда.

Аслини олганда, комбинат энди ёшлар корхонаси бўлиб қолди. Комбинатимизда ёшлар учун ўн олтита ётоқхона бор. Бу ётоқхоналарда яшаш, ўқиш ва дам олиш учун ҳамма шарт-шароит яратилган. Лекин ёш қизларимиздан бири турмушга чиққанида, биз уни квартира билан таъминлай олмаймиз, сўнгра у ишдан бўшаб кетади. Башарти бизда янги тузилган оила яшай оладиган келин-куёвлар уйи бўлганида, қўнимсизлик камайган бўлар эди. Бошқа кўп масалалар сингари бу масалани ҳам ҳал этишда бизга ёрдам беришар, деб ўйлайман.

Тўқимачилар ўзлари тўғрисида қилинаётган ғамхўрликни кўриб туришибди, улар учун Б. Хмельницкий кўчасида муҳташам кўп қаватли уй-жой бинолари қурилаётганлигини билиб, улар жуда севинишди. Бунинг учун кўп минг кишилик коллективимиз номидан партия билан ҳукуматга кўпдан-кўп раҳмат айтамиз!

Лекин жуда кўп ишчилар уй-жой кутиб турган бир пайтда қурилиш ишлари сусайиб қолганлиги бизни ранжитади. Биз уларга нақадар тезроқ квартира берсак, комбинат кадрлари шу қадар мустаҳкам ўрнашиб олади.

Бу соҳада ҳам комбинат коллективининг истаклари бажо келтирилишидан умидвормиз. Биз, тўқимачилар партия, халқ олдидаги бурчимизни бажариш учун бутун кучимизни сарфлаймиз: камроқ чиқим қилиб, кўпроқ, сифатлироқ маҳсулот берамиз. Бутун коллектив номидан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетини шунга ишонтирмоқчиман. [Қарсаклар].

КАМОЛОТ ЙЎЛИ

МАДАНИЙ ТАРАҚҚИЁТИМИЗ ОМИЛЛАРИ

Улкан совет адабиётимиз кўп миллатли ва яхлит адабиётдир. У етмишдан кўпроқ миллатлар тилида яратилмоқда. Уларнинг ғоявий йўналиши, мақсад ва интилишлари муштарак бўлиб, шу бирлик асосида тараққий этмоқдалар. Шунинг учун ҳам мамлакатимиз миллий адабиётларининг бир-бирига таъсири ва бир-бирини бойитиб бориши тезроқ ва унумлироқ бўлмоқда.

Ўзбекистонда 100 дан кўпроқ миллат ва элат вакиллари ёнма-ён яшаб меҳнат қилмоқдалар. Ана шундай коллектив бунёдкорлик жараёнида кишиларнинг характери ҳам, одатлари ҳам ўзгарди, қардошларча дўстлик, ўзаро ҳамкорлик шарафли одат бўлиб қолди. Мамлакатимизда бирор муҳим қурилиш йўқки, уни бир халқнинг ўзигина бунёд қилган бўлсин. Кечагина биринчи навбат қисми ишга туширилган Сирдарё ГРЭСини олайлик. Буни ўнларча халқ вакиллари қурганлар. Шунингдек, Норак, Тўхтағул ГЭСларини ҳам кўрсатиш мумкин.

Бир олий мақсад йўлида ҳамжиҳат бўлиб меҳнат қилганда кучлар жамланибгина қолмай, янги сифат ҳосил бўлиб, бир куч ўн бўлади. Дўстлик ва биродарликнинг фазилати ҳам шунда.

Совет кишиларининг ҳаёт шароитлари, мақсадлари ва манфаатларининг бирлиги уларнинг маънавий қиёфаларидаги умумий хусусиятларни вужудга келтирмоқда. Бу янги хислатлар эса, ўз навбатида, бирлигимизни оширмоқда. «Бутун совет халқи, уни ташкил этувчи барча миллатлар ва миллий группалар тарихий тақдирининг умумийлиги, — деб уқтириб ўтади ўртоқ Л. И. Брежнев «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг эллик йиллиги тўғрисида»ги докладида, — ярим аср давомида биргаликда олиб борилган кураш ва биргаликда қилинган меҳнат натижасида вужудга келган муштарак анъаналар, қарашлар, ҳаёт тажрибаси қудратли бирлаштирувчи негиз бўлиб қолди».

Мамлакатимизда яшовчи ҳар бир миллат ўз она тилида ўқиш, ёзиш, газета, журнал ва китоблар нашр қилиш, илм-фан чўққилари томон йўл олиш ҳуқуқига эга, бунинг учун партия ва ҳукуматимиз барча имкониятларни яратиб берганлар.

Шу билан бирга, кўп миллатли совет кишилари ўзаро муомалада бир умумий ва жуда қулай воситага эгалар. Бу — рус тилидир.

Рус тили буюк ва қудратлидир. Уни А. С. Пушкин, И. С. Тургенев, Л. Н. Толстой, А. М. Горький каби улуғ ёзувчилар такомиллаштирган. Бу тилда Д. И. Менделеев, К. А. Тимирязев, И. П. Павлов каби буюк олимлар илмий асарлар ёзиб, уни мукаммаллаштирган. Бу тилда улуғ доҳиймиз В. И. Ленин ўз асарларини яратган. Бу тил ҳозир ҳамма эътироф қилган жаҳон тилларидан бири бўлиб қолди.

Рус тилига ҳавас ва муҳаббатнинг кучли бўлишига яна бир сабаб уни яратган халқда яхши хислатларнинг мўллигидир. Ҳаёт тажрибалари шуни кўрсатадики, пролетар интернационализми, бошқа халқлар билан қардошларча дўстликка интилиш ҳисси рус халқида кучлидир. Рус халқининг бундай ажойиб хислатлари бошқа халқларнинг унга бўлган меҳр-муҳаббатларини тобора оширмоқда. Бу ҳол рус тилига бўлган муносабатда ҳам кўринмоқда.

Мамлакатимиз халқлари, жумладан ўзбек халқи ҳам рус тилини ўзининг иккинчи она тили деб билади. Бу тил ўзбек халқи маданиятининг тез тараққий этишига ва шуҳрат қозонишига жуда катта ёрдам қилмоқда. Ўзбек шоирлари, адиблари ва олимлари яратган энг яхши асарлар рус тилига таржима этилиб, бутун Иттифоққа тарқалмоқда, қардош халқларни баҳраманд қилмоқда. Рус тилидан чет тилларга таржима этилмоқда, бутун жаҳонга танилмоқда. Айни пайтда жаҳон адабиётининг энг яхши асарлари ҳам ўзбек тилига рус тили орқали таржима қилиняпти.

Маълумки, ўзбек совет адабиётининг яратилиши ва ривожланишида революциядан олдинги ўзбек адабиётининг илғор традициялари, Алишер Навоий, Муқимий, Фурқат традициялари катта аҳамиятга эга бўлган. Лекин ўзбек ёзувчиларининг замонамизнинг энг илғор адабиётини яратувчиларидан бўлишлари, социалистик реализмнинг кенг йўлига чиқишлари учун фақат миллий традицияга суяниш етарли эмас эди. Ҳаёт ўзбек ёзувчиларига қардош халқлар адабиётининг илғор традициялари ва тажрибаларини, аввало, улуғ рус халқининг бой ва кўп қиррали адабиётидан ўрганишни тақозо қилар эди. Бу тасодифий эмас, албатта.

Рус халқи инсониятга А. С. Пушкин, Н. В. Гоголь, Н. А. Некрасов, Ч. Г. Чернишевский, Л. Н. Толстой, А. П. Чехов каби буюк сўз санъаткорларини берган. Рус халқи замонамизнинг энг илғор адабиёти — социалистик реализм адабиётининг асосчиси улуғ А. М. Горькийни берган. Рус совет адабиёти янги киши, замонамизнинг ҳақиқий қаҳрамони образини биринчи бўлиб яратди. Рус совет ёзувчилари халқ ҳаётини, унинг коммунизм учун курашларини ёрқин акс эттиришда намуна бўлдилар. Шунинг учун ҳам халққа хизмат қилишга ўзини чоғлаган ҳар бир ёзувчи, у қайси миллат ва элатга мансуб бўлмасин, бу устозлар ижодига мурожаат қилмай ўтолмайди. Ўзбек ёзувчилари ҳам улуғ рус адабиётини зўр ихлос билан севиб ўрганадилар, ундан баҳраманд бўлиб, ўзларининг билим ва ёзувчилик маҳоратларини ошириб борадилар.

Адабиётимизнинг жанр хилма-хиллигига бир боқишнинг ўзи унинг қанчалик илгарилаб кетганини кўрсатади. Октябрь революциясига қадар ўзбек адабиётида бўлмаган драма, роман, очерк, поэма каби жанрлар кейин, совет даврида қардош халқлар, аввало рус адабиёти таъсирида яратилди. Эндиликда ўзбек совет адабиёти ҳамма жанрлар бўйича тараққий этган, кўп қиррали ва барча совет китобхонларига манзур бўлган адабиёт бўлиб қолди.

Ўтмиш адабиётимиз илғор традицияларидан озиқланиш ҳақида айтдик. Ўтмиш адабиётни илмий ўрганишнинг ўзи совет ҳокимияти йилларида, Коммунистик партия раҳбарлигида, Ленин таълимоти асосида рўёбга чиқди. Масалан, Алишер Навоийнинг улуғ ижодидан баҳраманд бўлиш Октябрь революциясига қадар оз кишиларгагина муяссар бўлган. У Совет даврида совет олимлари ва ёзувчиларининг ишлари туфайли кенг омманинг мулкига айланди. Унинг нодир асарлари бир неча бор кўп нусхада чиқарилди. 15 томлик асарлар тўплами нашр этилди. Рус тилига таржима қилиниб, 10 томлик асарлари босилиб чиқди. У бутун Иттифоқ миқёсида ва чет элларда танилди. Бунда ҳам рус тилининг роли, рус олимлари ва ёзувчи таржимонларининг хизмати катта бўлди.

Рус шоирлари ва таржимонлари қардош халқлар адабиётининг дунё миқёсига чиқишида самимий кўмак бермоқдалар. Уларнинг ҳаракати туфайли рус тили орқали кўп миллатли адабиётимиз дурдоналари бутун жаҳонга танилмоқда.

Ўзбек халқининг фарзандлари рус тилини зўр ҳавас ва меҳр-муҳаббат билан ўрганадилар. Кўп йиллардан бери республикамизда ўзбек тилида таълим бериладиган мактабларда рус тили биринчи синфдан ўнинчи синфга қадар ўрганилади. Бундан ташқари, рус тилида таълим бериладиган мактабларда ўзлари хоҳлаб кирган ўзбек, тожик, қорақалпоқ ва бошқа халқларнинг болалари ҳам кўплаб ўқийдилар.

Эндиликда деярли барча ўзбек ёзувчилари рус тилини яхши биладилар, бинобарин, улар фақат рус ёзувчиларининг асарларинигина эмас, бошқа халқларнинг рус тилига таржима этилган асарларини ҳам ўқий оладилар. Рус тилини билиб олган ўзбек ёзувчилари рус тилида чиққан энг яхши асарларни ўзбек тилига таржима этмоқдалар. Таржима этилган асарлар ўзбек халқи маънавий бойлигининг кўпайишига, ўзбек адабий тилининг бойишига ёрдам қилмоқда.

Ҳақиқатан ҳам ўзбек адабий тили аввало рус тили ва у орқали бошқа халқлар тилидан олинган сўзлар билан бойиб бормоқда. **Революция, коммунист, партия, комсомол, совет, социализм, коммунизм, колхоз, совхоз** каби сўзлар аллақачон ўзбек тилига кириб, унинг сўз хазинасидан муносиб ўрин олган. Яқинда ўзбек тилига рус тилидан **космос, космонавт, космодром, луноход** каби сўзлар кирди. Демак, рус тили ўзбек халқининг ва бошқа кўп халқларнинг маънавий юксалиш қуроли бўлиб қолди.

Шундай қилиб, ўзбек халқининг ҳозирги адабиёти кўп қиррали бўлиб бормоқда. У қардош халқлар адабиётлари билан тобора яқинлашмоқда, уларнинг энг яхши хислатларини ўзига сингдирган ҳолда ривожланиб, бойиб бормоқда.

Рус маданияти ҳам бошқа халқлар маданиятининг тараққий этишига баракали таъсир этиб қолмай, ўзи ҳам бошқа халқлар маданиятлари билан биргаликда, улардан баҳраманд бўлиб тараққий этмоқда. Кейинги 15 йил мобайнида мамлакатимиз халқларининг тўққиз ярим мингга яқин адабий асарлари рус тилига таржима этилган. Уларнинг умумий тиражи 500 миллион нусхага боради. Таржима қилиш бу асарларнинг рус маданияти хазинасига киришига, унинг бойишига ёрдам бермоқда. Рус маданияти ҳам мамлакатимиздаги бошқа ҳамма халқларнинг ўтмишда ва ҳозирги замонда яратган маданиятларининг илғор ва прогрессив томонларини қабул этиб, ўсмоқда.

Совет адабиёти ҳаётни ҳаққоний акс эттираётгани яна шунда кўринадики, масалан, ўзбек ёзувчиларининг асарларида, ўзбек халқи фарзандлари образи билан бир қаторда, рус, тожик, қозоқ ва бошқа халқлар вакиллари образини ҳам кўрамиз. Бу ўзбек совет адабиёти тонгидан бошланган. Буни Ҳамза Ҳакимзода асарларида («Бой ила хизматчи», «Лошмон фожиаси»), Комил Яшин, Назир Сафаров драматургиясида, Ойбек, Шароф Рашидов, Раҳмат Файзий, Асқад Мухтор романларида, Ғафур Ғулом, Уйғун, Ҳамид Олимжон, Миртемир, Зулфия, Рамз Бобожон, Ҳамид Ғулом, Мирмуҳсин шеърларида ва бошқа кўп ёзувчиларимиз асарларида кўрамиз. Шунингдек, С. Бородин, М. Шевердин, А. Удалов, А. Алматинская ва бошқа рус ёзувчиларининг Ўрта Осиё халқлари ҳаётидан олиб ёзган асарларида эса, ўзбек, тожик, туркман ва бошқа халқларнинг вакиллари образи ҳам берилгандир. Булар ҳаёт ҳақиқатидир.

Таниқли рус ёзувчиларининг ўзбек халқининг ўтмиши ва ҳозирги кундаги ҳаёти ҳақида яратган асарларини ўқиганда уларни ўзбек ёзувчиси ёзганидек ҳис қиламиз. Масалан, М. Шевердиннинг гражданлар уруши даври ва тинч қурилиш йиллари воқеалари ҳақида ҳикоя қилувчи «Санжар ботир», «Бонг» романлари, А. Удаловнинг ўзбек халқи революцион ўтмиши ҳақидаги «Сабр косаси» романи севикли китобларимиз қаторидан жой олди.

Рус ёзувчилари, шунингдек, бошқа қардош халқлар ёзувчиларининг Ўзбекистон ҳақидаги асарлари ўзбек ёзувчиларининг ижоди қаторида халқимиз ҳаётини тўлароқ тасаввур этишга ёрдам қилмоқда, халқимиз тарихининг бадиий йилномасини бойитмоқда.

Агарда биз ўзбек совет адабиёти тарихини ўзбек халқи ҳаётининг бадиий инъикоси тарзида ўрганар эканмиз, ўзбек ёзувчилари қатори рус ва бошқа халқлар ёзувчиларининг ўзбек халқи ҳаётига оид ажойиб асарларини тилга олмай ўтолмаймиз. Бу — табиий, қонуний ҳол. Бир томлик ва кўп томлик «Ўзбек совет адабиёти тарихи» китобларида бунга риоя қилингани бежиз эмас.

Маданиятлар, адабиётларнинг яқинлашуви ва бир-бирини бойитиб бориши жараёни буржуа идеологиясига, айниқса миллатчилик сарқитларига қарши кураш билан бормоқда. Бу сарқитлар баъзан эскиликни идеаллаштириш, халқ тарихидаги социал қарама-қаршиликларни бўяб кўрсатиш, баъзан эскирган, ҳаёт улоқтириб ташлаган нарсаларни сақлаб қолишга уриниш ҳолларида кўринади.

Кўп миллатлилик улкан совет адабиётимизнинг асосий хусусиятларидан биридир. Бу хусусиятни таъкидлаш билан бирга, миллий совет адабиётларининг ғоявий бирлиги, ижодий методининг бирлигини, умумий, интернационал белгилар кўпайиб бораётганини алоҳида қайд этиб ўтишимиз керак. «Совет социалистик маданияти миллий формаларининг хилма-хиллигида, — дейди ўртоқ Л. И. Брежнев «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг эллик йиллиги ҳақида»ги докладида, — умумий, интернационал белгилар тобора кўпроқ сезилмоқда. Миллий белгилар бошқа қардош халқларнинг ютуқларидан тобора кўпроқ наф кўриб бойимоқда. Бу — ривожланиб борувчи жараёндир. Бу жараён социализм руҳига, мамлакатимиздаги барча халқларнинг манфаатларига мос бўлиб тушади. Миллий тўсиқларни писанд қилмайдиган ва барча меҳнат аҳлларига баббаравар хизмат қиладиган янги, коммунистик маданият негизлари айни шу зайлда вужудга келтирилмоқда».

Демак, мамлакатимиз халқларининг миллий адабиётлари маданиятлари бир-бирига актив таъсир этиб, бир-бирини бойитиб ривожланмоқда. Бу жараёнда умумий интернационал белгилар тобора кўпайиб бормоқда.

Ю. СУЛТОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхози механизаторлари техника ремонтини муддатидан илгари тугаллаб, кўкламга шай қилиб қўйишди. Шу кунларда хўжалик далаларида маҳаллий ўғит тўплаш, ариқ-зовурларни қазиш, яхоб бериш ишлари авжида. Суратда: (чапдан ўнгга) колхознинг бош агрономи У. Абдураҳмонов ва бош инженер А. Орзиқуловлар ремонтдан чиқарилган техникани кўздан кечиришмоқда.

А. Тўраев фотолари.

КОММУНИСТЛАРНИНГ ТАШАББУСИ БИЛАН

Тошкент шаҳридаги лойиҳалаш ва қурилиш ташкилотлари ходимларидан салкам 150 киши Тошкент Политехника институти ҳузурида ишлай бошлаган икки йиллик архитектура ва қурилиш жамоатчилик университетининг тингловчиси бўлишди. Институтни тамомлаб чиққан ходимлар ва уларнинг ҳамкасбларининг ўқиши ва ижодий ўсиши тўғрисида ғамхўрлик қилган олий ўқув юртининг коммунистлари бу университетни ташкил этиш ғоясини илгари сурдилар.

Жамоатчилик асосида ишлайдиган университет программасига қурилиш фани ва техникасининг энг янги ютуқлари, ҳозирги замон шаҳар қурилишининг актуал проблемалари тўғрисидаги лекциялар киритилган. Биринчи машғулот Ўзбекистон пойтахтини ривожлантириш бош плани билан танишишга бағишланди. Лекцияларни ўқишга Политехника институтининг етакчи ўқитувчилари, Ўзбекистон архитекторлар союзининг аъзолари жалб қилинди.

(ЎзТАГ).

ЧОРВАЧИЛИК—ЗАРБДОР ФРОНТ

КАСБИМИЗНИ ШАРАФЛАЙМИЗ

Менинг касбим чорвадор — чўпон. Меҳнат фаолиятимни чўпонликдан бошлаганман. Узоқ йиллик иш жараёнида кўп қийинчиликлар, машаққатларни бошдан кечирдим, меҳнатимга яраша иззат-обрў эгаси бўлдим. Менга СССР Олий Совети Президиумининг фармони билан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди, кўксимда Ленин ордени, «Ўроқ ва Болға» олтин медали порлади. Бу юксак мукофот ҳар доим янги зафарларга чорламоқда.

Қўйчувонлик шарафли касб. Биз кенг яйловларда боқаётган қўй-қўзилардан халқимиз учун гўшт, ёғ, сут саноатимизга қоракўл тери, жун ва бошқа маҳсулотлар етказиб берилади. Чорвачиликда йилдан йил фарқ қилади. Бир йил серёғин, серўт келса, иккинчи йил камёғин келади, ўт-ўлан кутилганча бўлмайди, ҳатто айрим фаслларда қурғоқчилик бўлади. Ана шундай мураккаб шароитда қўй-қўзиларни меҳр билан парваришлаб, туёқ сони, маҳсулот миқдорини кўпайтирган, чиқимга йўл қўймаган кишини ҳақиқий яйлов баҳодири деса бўлади.

1969 йилдан буён қўйчувонлар кўп қийинчиликларга дуч келяпти. Гоҳ қиш қаттиқ ва серёғин бўляпти, гоҳ қурғоқчиликни бошдан кечиряпмиз. Лекин ҳар доим ҳам қўйларни кўпайтириш, совлиқлардан эгиз қўзи олиш, давлатга қоракўл тери, гўшт, жун ва бошқа маҳсулотлар етказиб бериш планларини бажаряпмиз. Бунга сабаб шуки, чорва моллар, хусусан қўйлар учун мустаҳкам озуқа базаси яратганмиз, кўплаб молхоналар, қўйхоналар қуряпмиз, оғир меҳнат талаб қиладиган ишларни машиналар гарданига ортяпмиз. Юқори маълумотли чорвачилик мутахассислари сафининг кенгайиши мураккаб вазифаларни тезкорлик билан ҳал этишда катта роль ўйнамоқда.

Мен чўпонлик фаолиятимда 1972—1973 йилнинг қишидек фаслни жуда кам кўрганман. Куздаёқ аҳвол мушкуллашиши аён бўлиб қолди. Кўп ёғингарчиликлар, қаттиқ шомол-тўзонлар бўлди. Ўша кездаёқ қиш ғамини едик. Отарлар ёнига кўплаб дағал хашак, беда, концентрат озуқа келтирдик, биноларни ремонт қилиб, қишловга мосладик. Лекин қиш кутилганидан қаттиқ ва совуқ келди, яйловларда совуқ 42 даражага етди. Бундай кезда чўпон-чўлиқлар кўп қийинчиликларга дуч келиши табиий ҳолдир.

Совхоз маъмурияти ва партия ташкилоти вазиятни ҳисобга олиб, қўшимча чоралар кўрди. Жумладан, ҳар бир отар ва фермага ишчи кучи, транспорт воситалари ажратди, мутахассислар бириктди, охухта ем ажратди. Чорвадорларнинг оила аъзолари иссиқ кийимлар билан таъминланди. Сув иншоотларини тўла сақлаб қолиш, сувнинг музлашига йўл қўймаслик чоралари кўрилди. Ҳар бир чорвадор, ёрдамга келган кишилар ўз участкасида соқчилардек ҳушёр турди. Натижа чакки бўлмади. Совхозимиз бўйича қўй-қўзилар совуқдан эсон-омон сақлаб қолинди, чиқимга йўл қўйилмади.

Отаримдаги қўйлар юқори семизликда парвариш қилиняпти. Бу йил ҳар 100 совлиқдан 185 тадан қўзи олишга сўз берганман. Шунингдек, ҳар бош қўйдан 3 килограмм 700 граммдан жун топшираман. Бу анча қийин вазифа. Лекин бажарса бўлади. Гап шундаки, қўйларни бундан кейин ҳам ширали хашак, омухта концентратлар билан боқиб бориш, ориқлашига йўл қўймаслик керак. Семиз қўйдан соғлом қўзи, кўп маҳсулот олинади.

Ҳозирги кунларда қўйларни яйловларда боқиш мумкинми? Албатта, шундай қилиш керак. Халқимизда «Қўлдан берганга қўй тўймайди» деган мақол бор. Кўп қўйни қўлдан озуқа бериб тўйдириш қийин. Шундай экан, ҳаво илиқ келган пайтларда қўйларни қўйхоналардан унча узоқ бўлмаган яйловларда боқиш, ҳаво совуган кезда дарҳол иссиқхоналарга олиш керак. Мен қўйларимни Қизилқумнинг Кенеги массивида боқяпман. Кунига ҳар бош қўйга уч килограмм атрофида хашак, 300 грамм ем беряпман. Кундузи ҳам, тунда ҳам, албатта, ўрнидан қўзғатиб, юргизиб тураман.

Кейинги икки йилда совхозимиз бўйича қўйлар сони пландагидан 18 минг бош, гўшт етиштириш бир минг центнер, жун етиштириш 170 центнер кўпайтирилди. Бундай муваффақиятга қишловни соз ва бечиқим ўтказиш йўли билан эришдик. Бу йилги қишловни ҳам айнан шундай ўтказиш учун курашмоқдамиз. Қарши Кенжабоев, Олломберган Бекбергенов, ака-ука Исабек ва Нурсултон Жаматов каби мусобақадош чўпонларнинг отарларида қишлов айниқса яхши ўтяпти.

Мен кейинги йиллардаги қишлов якунига асосланиб, айрим мулоҳазаларни айтиб ўтмоқчиман. Ҳар бир хўжаликда мавжуд чорва моллар, хусусан қўйлар сиғадиган иссиқ қўйхоналар, усти ёпиқ айвонлар қуриш планини сўзсиз бажариш керак, оғир меҳнат талаб қиладиган ишларни тезроқ машиналаштириш лозим. Афсуски, кўп хўжаликларда чорва бинолари қурилиши плани бажарилмай, чиқимга йўл қўйиляпти. Бунга чек қўйиш фурсати етди. Қўйчувонлар, уларнинг оила аъзолари учун кўчма уйлар конструкциясини яратиш ва ишлаб чиқаришга жорий этиш фурсати етди. Тоқайгача қишли-қировли кунларда қора уйларда истиқомат қилиш керак? Фермалар, отарларга бориладиган йўлларни капитал тарзда ремонт қилиш лозим. Ахир, чорвачилик билан боғлиқ бўлган юклар шу йўлларда ташиладику! Қиш фаслида ёлғиз оёқ йўлларни қор босиб, баҳорда сел олиб қатнов қийинлашади. Бу масалани ҳам дахлдор ташкилотлар ҳал қилиши керак.

Мен чорва қишловини бечиқим ўтказаман, ҳамкасб дўстларимни шунга чақираман. Ҳаммамиз чорвадорларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғолиб чиқиш учун курашайлик.

Самбой ҚЎШМУРОДОВ,
Тахтакўпир районидаги Карл Маркс номли совхоз бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ҚИЙИНЧИЛИКЛАРНИ ЕНГИБ

ФЕРМАМИЗНИНГ ҳар бир ходими қўй-қўзиларни парваришлаяпти. 20 отардаги қўй-қўзилар қишловдан омон сақлаб келиняпти, ўтган йиллардаги кўнгилсиз воқеалар содир бўлгани йўқ. Яқин кунларда қўзилатиш мавсуми бошланади. Ҳозир шунга тайёргарлик кўряпмиз. Совлиқлар қўзилайдиган жойлар тайёрлаб қўйилди. Қўзи сўйиш пунктлари белгиланди. Қўзи ва тери ташишга транспорт воситалари ажратилди.

Лекин биз масаланинг бошқа муҳим томонига аҳамият беряпмиз. Шу кунга қадар қўй-қўзилар чиқимсиз сақланди. Бироқ ҳавонинг исиб кетмаслиги, узлуксиз совуқлар бўлиб туриши қўшимча қийинчиликлар туғдирмоқда. Вазиятни ҳисобга олиб отарларга қўшимча одамлар қўйдик, кечаликка навбатчилар белгиладик. Ем-хашак етарли, сувдан камчил жойимиз йўқ. Чорвадорларимиз кунларни тунларга, тунларни кунларга улаб ҳалол меҳнат қиляпти. Яна бир-бир ярим ой шу зайлда ишласак, қишловни яхши якунлаймиз, айни кезда кўплаб эгиз қўзи олиш йўли билан туёқ сонини кўпайтиришга пухта замин яратамиз.

Ҳар йили дастлабки туғилган қўзилар тери учун сўйилар эди. Энди бошқача йўл тутмоқчимиз. Урғочи қўзиларнинг ҳаммасини, эркак қўзиларни эса саралаб, соғломларини ўстиришга қолдирамиз. Режамиз бўйича ҳар 100 бош совлиқ ҳисобига 100 тадан қўзини асраймиз. Шу мақсадда қўзиларни сақлаш учун махсус жойлар, юқори сифатли озуқа тайёрлаб қўйдик.

Фермамизда 11 минг бош қўй бор. Эътироф этиш керакки, қиш узоқ ва совуқ келиши туфайли 2 минг бошга яқин қўй ориқлаб қолди. Ўша қўйларни ажратиб олиб, махсус жойда алоҳида озуқа рационн билан боқяпмиз, ўша отарларга энг тажрибали чўпонларни қўйдик, қўшимча ем-хашак ажратдик. Ҳозир совлиқлар боқимига алоҳида аҳамият бериш керак. Айрим совлиқлар қўзилаш фурсати яқинлашгани учун яйловларда кўнгилдагидек ўтламаяпти сурукда яхши юролмаяпти. Ўшандай совлиқларни ҳам қўшимча ширали озуқалар билан боқяпмиз, совуқ қаттиқ бўлган кунларда сувни илитиб ичиряпмиз. Совхоз маъмурияти ва партия ташкилоти қишловни бечиқим ўтказаётган, қўйларни юқори семизликда сақлаётган чўпон-чўлиқларни пул ва саноат моллари билан рағбатлантиряпти.

Бу йил фермамиз бўйича ҳар 100 совлиқдан 145 тадан қўзи, ҳар бош қўйдан 3 килограммдан жун оламиз. Қидир Есенов, Имонгали Қолдибоев каби илғор бош чўпонларимиз эгиз олишни кескин кўпайтириш учун курашмоқдалар.

Қиш қаттиқ келди, яна узоққа чўзиладиганга ўхшайди. Қорақалпоғистон шароитида совуқ айниқса кучли бўлди. Азамат чорвадорларимиз бир жон, бир тан бўлиб ишлаб, қийинчиликларни мардонавор енгмоқдалар. Бизга бутун жамоатчилик катта ёрдам беряпти. Давлатимиз қўшимча концентрат етказиб берди. Бундан руҳланган фермамиз коллективи қишловни ҳар йилдагидан яхши ўтказиш учун ғайрат қиляпти.

Жамене МАГАМБЕТОВ,
Қўнғирот районидаги «Устюрт» қоракўлчилик совхозининг ферма мудири.

ВАЪДАГА ВАФО

МЕН ўтган йили ҳар бош сигирдан 2700 литрдан сут соғиб олишга ваъда берган эдим. Амалда 2900 литрдан сут соғиб олиб, катта муваффақиятга эришдим.

1973 йилда янада улкан мажбуриятлар қабул қилдим. Ҳар бош сигирдан соғиб олинадиган сутни ўртача 600 литр кўпайтириб. 3500 литрга етказаман, шаҳарлик дўстларимизга 70 тонна серқаймоқ сут жўнатаман.

Баъзан сигирлар қишда сутини камайтириб юборади, деган гапларни эшитаман. Бу мутлақо нотўғри. Боқими яхши бўлса, касалликларга чалинтирилмаса, сигирлар қишда ҳам бошқа фасллардаги каби кўп сут бераверади. Совхозимизда қуруқ хашак, силос, сенаж етарли, концентрат озуқа ҳам мўлкўл. Демак, чорвадорлар астойдил меҳнат қилса, социалистик мажбуриятларини бажаришлари учун ҳамма шароитлар бор.

Биз зоотехниклар, ветеринария врачлари, фельдшерлар билан маслаҳатлашиб, сигирларга қишлик озуқа рационн туздик. Сигирлар сутини камайтирмаса, шу рацион асосида боқаверамиз, борди-ю камайтирса, дарҳол рационга ўзгариш киритамиз. Ҳар куни қанча ем-хашак сарфлангани ва қанча сут соғиб олинганини таҳлил қилиб борамиз. Менинг боқимимда 20 бош сигир бор. Улардан сут соғиб олиш январь ойи топшириғини ошириб адо этдим. Ҳар бош сигирдан биттадан бузоқ оламан. Сигирлар ва шу кунгача олинган бузоқлар иссиқ молхоналарда боқиляпти. Шунинг учун ҳам маҳсулдорлигини оширяпти.

Бу йил ҳар бош сигирдан 3500 литрдан сут соғиб олиш ҳақидаги мажбуриятимни шараф билан бажараман.

Пошша ХУДОЙНАЗАРОВА,
Қорақалпоғистон АССРдаги «Нукус» совхозининг сигир соғувчиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати.

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

ХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР, ВОҚЕАЛАР.

ХАЛҚАРО ОБЗОР

КРИЗИС КЕСКИН ТУС ОЛМОҚДА

ХАЛҚАРО валюта бозорлари яна кризисга дучор бўлди. Валюта васвасаси Лондон ва Париж, Брюссель ва Амстердам, Франкфурт-Майн ва Цюрих биржаларини ларзага солди. Токио ҳам ана шу янги васвасага йўлиқди. Қадр-қиймати жуда пасайиб кетган Америка долларлари олди-соттиси кучайиб кетди. Бир қанча капиталистик мамлакатларнинг ҳукуматлари ўзларининг миллий валюталарини ҳимоя қилмоқ учун зарур тадбирлар ишлаб чиқиш мақсадида дарҳол мажлис ўтказдилар. Гап шундаки, «яшил қоғозлар»нинг эгалари улардан тезроқ халос бўлмоқ учун уларнинг эвазига Ғарбий Германия маркаси, Голландия гульдени, Франция ва Швейцария франки каби бир мунча мустаҳкам валюталарни сотиб олмоқдалар.

Турли мамлакатлардан олинаётган хабарларга қараганда, ҳамма жойда долларнинг нархи кескин суратда пасаймоқда ва ҳозирги вақтда унинг нархи валюта-молия проблемаларига доир бўлган ва 1971 йилнинг охирида 10 та энг йирик капиталистик давлат ўртасида тузилган халқаро битимда йўл қўйилган минимал даражага тушиб қолди. Айни вақтда олтиннинг нархи ошиб кетди.

Ғарбнинг халқаро валюта-молия системаси чуқур кризисга учраганлиги яққол кўриниб турибди. Матбуот валюта васвасаси 1971 йил кўкламдан бошлаб биринчи марта ғоят кескин тус олган бўлса керак, деб таъкидлайди. Бреттон-Вудс битимларига мувофиқ иккинчи жаҳон урушининг охирларидан буён амалда бўлган бу система 1971 йил кўклам фаслида тангликка учради, деб ҳисобланган эди.

Ана шу битимларга асосан Америка доллари капитализм дунёсининг асосий резерв валютаси деб топилган эди. Ўша пайтдан буён халқаро иқтисодий муносабатлардаги аҳвол ғоят ўзгарди. Германия Федератив Республикаси ва Япония Қўшма Штатларнинг қудратли рақиби бўлиб қолди. АҚШ жаҳон бозорларидаги ўз мавқеларидан тобора маҳрум бўлиб қолмоқда. Қўшма Штатлар тўлов балансининг дефицити проблемаси Вьетнамдаги урушга қилинган жуда кўп харажатлар орқасида янада кескин тус олди. Бу ҳол долларнинг мавқеига путур етказди.

1967 йилдаёқ бошланган валюта кризисларининг такрорланиб туриши АҚШ гумашталарининг валюта-молия системасини ислоҳ этиш ва долларни девальвация қилиш ҳақидаги талабларни илгари суришларига сабаб бўлди. Пировардида АҚШ долларни девальвация қилишга мажбур бўлди ва айни вақтда Ғарбдаги бир қанча мамлакатлар валюталарининг девальвация қилинишига эришди. Аммо бу чалакам-чатти тадбир бўлиб, аҳволни тубдан яхшилай олмас эди. Валюта безгаги давом этаверди, чунки кризиснинг асосий манбаи, яъни АҚШ тўлов балансининг жуда катта дефицитига чек қўйилмади.

Қўшма Штатлар ўзининг иқтисодий сиёсатини аслида ўзгартирмагани ҳолда, ўз шерикларини валюта-молия проблемаларини ҳал этишда ён беришга мажбур этиш учун уриниб келди ва ҳозир ҳам уринмоқда. АҚШнинг 1974 йилга мўлжалланган ва Оқ уй ҳали яқиндагина эълон қилган янги бюджети, масалан, ҳарбий харажатларни яна анча кўпайтиришни ва бюджетдаги дефицитни жуда юксак даражада сақлашни кўзда тутади. Франциядаги савдо-саноат доираларининг органи «Эко» газетаси АҚШни «Европа валюта иттифоқига қақшатқич зарба беришга қаратилган спекуляцияни яна авж олдириш»ни қасддан рағбатлантиришда айблайди.

Ғарбдаги валюта-молия системасининг ларзага келганлиги империалистик давлатлар ўртасидаги зиддиятлар янада чуқурлашиб, кескинлашиб бораётганлигини исбот қилади.

ТЕЛЬ-АВИВ ҚУРОЛЛАНМОҚДА

ЕВРОПАДА ва Шарқи-Жанубий Осиёда халқаро кескинлик анча юмшаган бир пайтда исроиллик агрессорлар тамомила бунга зид иш кўрмоқдалар. Улар Яқин Шарқдаги уруш ўчоғининг тугатилишига жонжаҳдлари билан қаршилик кўрсатмоқдалар. 1970 йил май ойида ана шу хатарли районда ўт очишни тўхтатишга қарор берилган эди. Исроил ўша пайтдан буён қўшни араб мамлакатлари территорияларига кўп марта қароқчиларча ҳужум қилди. Исроил Сурияга, Ливанга ва Миср Араб Республикасига қарши қуролли иғвогарликларни Тель-Авивнинг «кучи»ни, унинг ўзи босиб олган араб территорияларини Исроил ерига тамомила қўшиб олишга қаратилган аннексиячилик йўлини бундан буён ҳам ўтказишга интилаётганлигини арабларга ва бутун дунёга кўрсатиш мақсадида муайян бир системага айлантиришга умид боғламоқда.

Исроил ҳукумати оккупация қилинган Синай даштлари соҳилининг шимолий қисмида йирик денгиз порти қуриш планини ўрганиб чиқаётганлиги тўғрисидаги хабарларга ана шундай сиёсат нуқтаи назаридан қараш керак. Исроил мудофаа министри, Иордан дарёсининг босиб олинган ғарбий соҳилида стратегик қишлоқларни вужудга келтиришнинг асосий ташаббускорларидан бири Моше Даян бу планни тузиб чиққан.

Ҳарбий потенциал тез суръатлар билан кўпайтирилмоқда. Империалистик давлатлар ёрдами билан қурилган ва ҳозир ишлаб турган ҳарбий корхоналарнинг қувватини ошириш билан бир қаторда Исроил янги соҳаларни барпо этмоқда. Тель-Авив сиёсий жиҳатдан тобора яккаланиб қолаётган ва ҳатто Ғарбдаги кўп мамлакатлар агрессорларга қурол-яроғ етказиб беришдан воз кечаётган бир шароитда Исроил ҳарбий техниканинг муайян турларини сотиб олишда чет давлатларга қарам бўлмаслик учун уриниб кўрмоқда.

Ана шу уринишлар натижасида ҳозир ракета ташувчи «Флеш» кемаси қурилмоқда. «Корабль — корабль» классидаги Исроил «Габриэль» ракеталари билан таъминланган. Бу кемани қуриш учун ўн миллион доллар маблағ сарфланди. ЮПИ агентлигининг Тель-Авивдаги мухбири таъкидлаб ўтганидек, бу кеманинг қурилиши «Исроилнинг тез сузадиган ракета ташувчи кемалари флотини вужудга келтириш»га асос солади.

Исроилнинг ўзи кейинги вақтларда жаҳондаги энг реакцион режимларга қурол-яроғ етказиб бера бошлади. Исроил бунинг орқасида жуда кўп фойда ундириб олмоқда. Қоҳирада чиқадиган «Ал-Жумхурия» газетаси яқинда Исроилнинг разил савдо-сотиғини фош қилиб ташлади. Газета бундай деб ёзади: Исроил португалиялик мустамлакачиларни қўллаб-қувватлаб, уларни қурол-яроғ билан таъминламоқда ва ўз ҳарбий инструкторларини Лиссабон ихтиёрига юбормоқда. Африкадаги миллий озодлик ҳаракатларига қарши курашда ана шу инструкторлардан фойдаланилмоқда.

Исроилнинг агрессив сиёсати Яқин Шарқда ва Африкада ҳаққоний қаҳр-ғазабни кучайтириб юборди ва бу сиёсатга қарши тегишли тадбирлар кўрилишига сабаб бўлди. Масалан, Араб республикалари федерацияси президентлик кенгашининг яқинда Қоҳирада тамом бўлган сессиясида Миср Араб Республикаси, Сурия ва Ливиянинг исроиллик агрессорларга зарба бериш мақсадида барча араб давлатларининг куч-ғайратини сафарбар қилиш учун амалга оширишлари мумкин бўлган конкрет тадбирлар муҳокама қилинди. Африка бирлиги ташкилоти министрлар кенгашининг Аддис-Абебада давом этаётган сессиясида ҳам Тель-Авив ғоят кескин танқид қилинди.

ОЛЬСТЕРДА ЖАБР-ЗУЛМ АВЖ ОЛИБ КЕТДИ

ЎТГАН ҳафтада Ольстерда зўравонлик ва жабр-зулм яна авж олиб кетди. Ана шу «қонли ҳафта»да 20 дан ортиқ киши ўлдирилди ва неча ўнлаб киши жароҳатланди. «Файнэншл таймс» газетасининг ёзишича, «Белфаст кўчаларида террор жуда кучайиб кетди».

Инглиз оккупациячи маъмурлари рағбатлантираётган ўта ўнг протестант доиралари аслида Англиянинг ярим мустамлакаси бўлган бу вилоятда жабр-зулм ва зўравонликни яна авж олдириш ташаббускорлари бўлдилар. Ольстерда ўз ҳукмронлигини сақлаб қолиш ва мустаҳкамлашга интилаётган бу доиралар ҳуқуқий тенглик ва граждан ҳуқуқлари учун курашаётган мазлум католик аҳолисини террор ёрдами билан чўчитишга умид боғламоқдалар.

Сиёсий кузатувчилар Шимолий Ирландияда рўй берган кризисли вазиятнинг сабабларини таҳлил этиб, бунинг учун аввало Лондон жавобгардир, деган хулосага келдилар. Консерваторлар ҳукумати ўта ўнгларга ҳомийлик қилиш сиёсатини ўтказиб келаётганлиги, бу ҳукуматнинг инглиз найзалари ёрдамида ана шу «автоном вилоят» проблемасини ҳал этишга уринаётганлиги Ольстерни боши берк кўчага киритиб қўйди.

Маълумки, Лондон ўтган йили Шимолий Ирландия парламенти — стормонтни тарқатиб юборган эди ва Ольстерни «бевосита ўзи идора қила бошлаган» эди. Уч ярим йилдан буён жафокаш Ольстер тупроғида инглиз қўшинлари изғиб юрибди. Шу давр ичида Ольстерда 70 дан ортиқ киши ўлдирилган бўлса ҳам, тинчлик ва осойишталик тикланмади.

Фактлар шуни кўрсатиб турибдики, Хит ҳукумати ана шу кескин проблемаларни бундан буён ҳам ҳал этишни истамаётир.

О. АНИЧКИН,
С. КУЛИК,
В. СЕРОВ.
(ТАСС).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ ПАНАМА. Панама Республикаси билан Жазоир Халқ Демократик Республикаси ўзаро дипломатия муносабатлари ўрнатдилар.

Ҳар иккала мамлакат вакилларининг дастлабки музокаралари натижасида Панама ва Жазоир ҳукуматлари элчихоналар даражасида дипломатия муносабатлари ўрнатишга қарор бердилар. Ана шу мамлакатларнинг БМТдаги доимий вакиллари имзолаган қўшма ахборотда бундай дейилади: Панама билан Жазоир ўртасидаги мавжуд дўстлик алоқаларини мустаҳкамлаш мақсадида ана шу қарор қабул қилинди.

✦ СОФИЯ. Плевен машинасозлик заводида болгар мутахассислари яратган босим ёрдамида қуйиш учун мўлжалланган янги қурилма кўплаб ишлаб чиқарила бошланди. У ҳар хил йирик габаритли узелларни қуйиш учун мўлжалланган. Унинг иш унуми катта бўлиб, бир соатда 50 та деталь қуя олади.

✦ ПРАГА. Ўтган йил Чехословакия туризми тарихида рекордли йил бўлди. Социалистик мамлакатлардан 10,6 миллион турист мамлакатга келиб кетди. Бу эса 1971 йилдагига нисбатан 1,7 баравар кўпдир. ЧССРда 1975 йилга бориб туристлар учун базалар яна 15 минг ўрин кенгайтирилади.

✦ ПАРИЖ. Германия Демократик Республикасининг ЮНЕСКОдаги доимий вакили Дитер Хайнце ана шу халқаро ташкилотнинг бош секретари Рене Майога ўзининг ишонч ёрлиқларини топширди. Германия Демократик Республикасининг ЮНЕСКОга аъзо бўлиб кириш расмий процедураси ана шу маросим билан тугалланди.

✦ САНТЬЯГО. Чили пойтахтида балиқчилик масалалари билан шуғулланувчи Совет — Чили комиссиясининг иккинчи сессияси ўз ишини тамомлади. СССР балиқ хўжалиги министри А. А. Ишков ва Чили ерларини ўзлаштириш министри Умберто Мартонес имзолаган протоколда таъкидлаб ўтилганидек, комиссия ўтган йили балиқчилик соҳасида Совет—Чили ҳамкорлиги якунларини ва бу ҳамкорликнинг истиқболларини муҳокама қилди.

Чили ерларини ўзлаштириш министри Умберто Мартонес ТАСС мухбири билан суҳбатда Чилида балиқчиликни ривожлантириш соҳасида ёрдам бераётганлиги учун Совет Иттифоқига самимий ташаккур изҳор қилди. (ТАСС).

ДИПЛОМАТИЯ МУНОСАБАТЛАРИ ЎРНАТИЛДИ

БЕРЛИН. Германия Демократик Республикаси ҳукумати ва Буюк Британия ҳукумати ҳар икки давлат ўртасида элчилар даражасида дипломатия муносабатлари ўрнатишга қарор қилдилар.

БЕРЛИН. Германия Демократик Республикаси ва Франция ҳукуматлари ҳар иккала мамлакат ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатиш тўғрисида қарор қабул қилдилар. Улар бир-бирларига элчихоналар даражасида вакиллар юборишади.

Ҳар иккала мамлакат ҳукумати ўз муносабатларида дипломатия алоқалари тўғрисида 1961 йил 18 апрелда Венада тузилган конвенция қоидаларини қўлланишга рози бўлди. (ТАСС).

Американинг Япониядаги йирик Китафудзи полигонида АҚШ денгиз пиёдаси бўлинмаларининг ҳарбий машқлари бошланди. Бу бўлинмалар Фудзияма тоғи яқинидаги Китафудзи полигонига Окинавадан олиб келинган. Мамлакат аҳолисининг қатъий норозилигига қарамай, машқлар давом этяпти. Суратда: намойишчилар Америка ҳарбий техникасининг йўлини тўсиб полигонга ўтказишмаяпти.

Жапан-Пресс — ТАСС фотоси.

БОБОДЕҲҚОН

Мўъжизакор дейман деҳқон
қўлларин,
Турфа хил ризқи рўз яратар ерда.
Лолазор, кўрсангиз, босган
йўлларин,
Унинг саодати пешана терда.

Деҳқон билан маъмур бутун
мавжудот,
Элнинг тўқлигидир — унинг
тўқлиги,
Деҳқонсиз бўлмайди дилрабо
ҳаёт,
Йўқолур дилларнинг завқу
шўхлиги.

Ҳамма нозу неъмат — деҳқон
тухфаси.
Бирам ширин-шакар полиз,
боғлари.

Деҳқон фазилати — юрт баракаси,
Буғдойзор, экинзор, пахта
тоғлари.

Аммо деҳқон бўлар мақтовдан
хуноб,
Унга бир энг илиқ «Ҳорманг»
кифоя.
Бўлса ҳам тириклик манбаи
ҳисоб,
Нималигин билмас миннат,
киноя.

Уни авайлайман бир сўз айтгани,
Кўнглини оғритиб қўяманми деб.
Тиғдан ёмон бўлур сўзнинг
ботгани,
Уринли, яхши сўз кўнгилларга
зеб.

Аслида ҳар уйнинг шодлик,
қувончи
Ерга жон, элга қон бахш этган
деҳқон.
Гўзаллик сўнади моддий дунёсиз,
Маънавий оламни ҳис этмас инсон.
Навоийдан ортиқ деҳқонга баҳо
Бермоқлик мен учун айниқса
маҳол.
«Деҳқонки, дон сочар ризқ йўлин
очар»,

Қуймадек бу жумла фалсафий
мақол.
Ҳамиша омон бўл, бободеҳқоним,
Сен-ла эл фаровон, тўкин
дастурхон.
Агар сен бўлмасанг ёруғ
жаҳоним —
Куррада қучмасди инсон
бунча шон.

Восит САЪДУЛЛА.

ЖАНГЧИ ЁЗУВЧИ

Ҳурматли редакция! Ёзувчи Вали Ғафуров эллик ёшга тўлди. У СССР тенгдоши. Ёзувчининг игна билан битилган «Вафодор» романини ўқиб, жуда таъсирланган эдик. Унинг ҳозирги кундаги ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида газетангиз саҳифасида бирон материал ёритишингизни истар эдик.

ТошДУ талабалари: Э. САИДОВА, М. ЭРНАЗАРОВА.

Бу ажойиб замондошимизнинг ҳаёт ва кураш йўли машҳур Николай Островский тақдирига ўхшаб кетганидан, уни «Ўзбек Островскийси» деб ҳам таърифлашади. Вали Ғафуровнинг игна билан битилган «Вафодор» романи босилиб чиқиши биланоқ унинг жангчилик шуҳрати ёнига ёзувчилик шуҳрати ҳам қўшилди. «Вафодор» рус тилига таржима қилиниб, Иттифоқимизга кенг ёйилди. Қардош республикалардан, турли ёшдаги китобхонлардан ёзувчи номига тўхтовсиз келиб турган мактублар бу асарга қизиқиш бениҳоя катта эканлигини кўрсатади.

Ҳозир ёзувчи Янгийўл районида давлатимиз қуриб берган уйда истиқомат қилади. Унга машина, шахсий секретарь берилган. Ҳурматли газетхонларнинг илтимосига мувофиқ мухбиримиз ёзувчи Вали Ғафуров ҳузурида бўлиб, у билан суҳбатлашди:

— Сўзимни энг аввало яшаш ва ижодий меҳнат қилиш учун менга барча шароитларни муҳайё қилиб берган жонажон партия ва ҳукуматимизга бениҳоя чуқур миннатдорчилигимни изҳор этишдан бошламоқчиман, — дейди ёзувчи. — Дунёга келган ҳар бир ақли расо киши жамият ва халққа нафи тегадиган бирон муҳим иш қилсам дейди. Интилганга эса ҳамиша толе ёр бўлаверади.

Ватан урушидан кўзим ожиз бўлиб қайтдим. Шунда ҳам эл-юрт олдидаги бурч ҳақида ўйлашни ҳеч қанда қилмадим. «Энди нима қиламан?», деган аламли савол мени ҳеч тарк этмасди ўша дамларда. Ўйлаб-ўйлаб, беқиёс жангчи ва машҳур ёзувчи Николай Островскийнинг порлоқ сиймоси, бетимсол ишини ўзимга намуна қилиб олдим. Жанговар қуролимнинг ўрнини қалам эгаллади. «Вафодор» романим дунёга келди. Ҳозир ана шу романнинг иккинчи китоби нашр этилиш олдида турибди. Бундан ташқари Ўзкомпартия ва республикамизнинг 50 йиллигига бағишланган асар устида ҳам иш олиб бормоқдаман.

МОСКВАДАН ХАТ

РАССОМЛАР КЎРГАЗМАСИ

Ватанимиз пойтахти Москвада турли мавзуларга бағишланган кўргазмалар бот-бот ташкил этилади. Яқинда москвалик санъатсеварлар кекса мўйқалам усталарининг асарлари билан танишдилар. Шарқ халқлари санъати музейида очилган бу кўргазмага икки қардош республика — Ўзбекистон ва Туркманистон рассомларининг турли даврларда яратган асарларидан намуналар қўйилди.

Улар орасида Р. Мазель, Н. Карахан, М. Курзим, В. Маркова ва А. Ермоленколарнинг асарлари ҳам бор. Шарқ ва Ўрта Осиё халқлари ҳаёти, меҳнат ва ижодларини хилма-хил жанрларда ифода қила билган рассомларнинг кўргазмаси томошабинларда илиқ таассурот қолдирди.

С. КОСТИРКО.

САМАРҚАНДлик рассом С. Редькин — қатор жаҳон ва Бутуниттифоқ кўргазмаларининг қатнашчиси. Унинг кўпгина суратлари томошабинларда яхши таассурот қолдирган. Суратда: рассом С. Редькин.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ).

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

«ЭЛЬБРУС-2» ҲУЖУМДА

Инсон ва табиат... Неча асрлардан буён кишилар табиий офат — дўл қаршисида ожизлик қилиб келганлар. Узумзорларни, боғ-роғларни, буғдойзор ва пахтазорларни дўл уриб, меҳнаткаш деҳқоннинг пешона тери билан етиштирилган ҳосилни тупроққа қориштириб юборарди.

— Дўлга қарши курашиш мумкин, — дейишди совет олимлари қатъий ишонч билан.

... Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг СССР «Гидрометслужба» очиқ майдончасидаги одатдан ташқари экспонат—100-миллиметрли «КС-19» замбарак тўпи томошабинларда катта қизиқиш уйғотмоқда, бу тўп — дўлга қарши самарали кураш воситаси ҳисобланади.

Айтайлик, токзорлар тепасида қора булут йиғиляпти. «КС-19» тўпи турган ўт очиш пунктига «Тревога» командаси берилади. Диспетчер командани қабул қилиб олади. Орадан дақиқалар ўтмасданоқ, «Ўт очилсин!» деган команда янграйди. Осмонга дўлга қарши махсус «Эльбрус-2» снарядлари учади. Снаряд 14 километргача бўлган баландликдаги нишонни бехато ура олади. Бу усул билан мамлакатимизнинг дўл хавфи бор зоналаридаги экинларни, шу жумладан, етиштирилган мўл ҳосилни табиий офатдан муҳофаза қилиш мумкин.

Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалик экинларини артиллерия усулида ҳимоя қилиш кенг қулоч отмоқда. Кейинги беш йил ичида Кавказда дўл ҳавфидан ҳимоя қилиш майдони 50 минг гектардан 2 миллион гектарга кўпайди. Шимолий Кавказ ва Закавказье шароитида қишлоқ хўжалик экинларини «Эльбрус-2» снаряди ёрдамида ҳимоя қилиш мавсумда 2-3 сўмни ташкил этади. Шу беш йилликда мамлакатимизда дўлга қарши кураш ишлари ҳажми янада ортади.

С. МИРОНОВ,
Москва шаҳри.

ҲАЁТ ОЗИҒИ

Мен тарих ва жамиятшунослик фанидан дарс бераман. Дарсларимда алоҳида вақт ажратиб, дўстлик ва ўртоқлик ҳақида суҳбатлар ўтказиб тураман. Ўтган бир дарсда ўқувчиларга самимий дўстлик ва биродарлик асосига қурилган Мадалохун Мадаминовлар оиласи ҳақида ҳикоя қилиб бердим.

Мадалохун Мадаминовнинг оила аъзолари 35 кишидан иборат. Улар тарбиясига Мадалохун ота ва унинг умр йўлдоши Раънохон опалар бошчилик қиладилар. Мадалохун отанинг катта ўғли Эркинбек олий маълумотли. У шаҳар партия комитети пропаганда ва агитация бўлим мудирининг ўринбосари. Нуриддинбек эса ҳарбий врач. Шаҳобиддин, Улуғбек, Андижон Давлат педагогика институтининг талабалари.

Бошқа бир дарсда Ҳамзанинг ажойиб дўстлик ва самимий ўртоқлик фазилатлари ҳақида ҳикоя қилиб, унинг Бўронбой Миртожиев исмли қадрдон дўсти бўлганлиги ҳақида суҳбат ўтказдим. «Сиз менинг бағримга оти ёзилган ўртоғимсиз, жоним чиқсада, тупроқ ичинда қолган сўнгакларимда отингиз изи қолажакдир» — деб ёзган эди Ҳамза 1922 йилнинг сентябрь ойида.

Таълим-тарбиянинг маркази бўлган мактабда ҳар бир дарснинг ташкилий жиҳатдан пухта уюштирилиши, шунингдек, бахтли ёшлик кечалари, қардош республика ўқувчилари билан ёзишмалар, савол-жавоб кечалари, пионерларнинг интернационал бурчагидаги кўргазмали ҳужжатлар ва бошқа оммавий тадбирлар ўқувчиларни ўртоқлик, дўстлик ва инсонпарварлик руҳида тарбиялашнинг муҳим омилидир.

Х. ҚУРБОНОВ,
Ленинск шаҳридаги 1-ўрта мактабнинг тарих ўқитувчиси.

• • •

Ана шундай қизиқарли, ранг-баранг мавзудаги хат-хабарлар редакциямизга кўплаб келиб турибди. Шу жумладан, М. Эшмуродова. — Ҳ. Мусурмонов, Т. Исаев, Ғ. Нодиров (Самарқанд), Ш. Абдуқодирова (Бекобод), А. Асроров (Наманган), И. Салимов (Бухоро), А. Портной (Чирчиқ), Ҳ. Эргашев (Қарши), Ҳ. Рисқиддинов, А. Ўрозов (Тошкент) ва бошқалар ўз мактубларида кундалик ҳаётимизда юз бераётган янгиликлар ва хушхабарлар ҳақида ёзишган.

МЕҲНАТГА ҲУРМАТ

Бухорода таниқли ошпаз Неъмат ота Иноятов умумий овқатланиш системасида 60 йил ишлаганлиги нишонланди.

Ўртоқлари бу тажрибали устани кулинария ишининг профессори деб аташади. Бухоронинг машҳур «Қобилий» «Софи» паловларини, қарийб унутилган «Ситора» паловини, «Гўжа», «Холиса»ни ундан ўтказиб тайёрлайдиган киши йўқ. Уста пиширган мастава, чучвара, манти мазаси оғзингизда қолади.

Бухоро, Душанба ва Фрунзе, Самарқанд ва Тошкент, Андижон ва Фарғона ошхона ва ресторанларида Неъмат отанинг неча ўнлаб собиқ шогирдлари ишламоқда. Устанинг ўзи шахсий пенсионер бўлишига қарамай, ҳамон «Бухоро» ресторанида ишлаб турибди.

Неъмат отани бўш вақтларида Бухоро ишчи клублари, мактаблари, маҳаллаларида учратиш мумкин. У область революцион, жанговар ва меҳнат шон-шуҳрати клубининг аъзоси сифатида ветеранлар билан ўтказилувчи кечалар ва учрашувларда қатнашиб турибди. Унинг Бухорода Совет ҳокимиятининг дастлабки қадамлари тўғрисидаги, ишчи ва деҳқонлар ёш ҳокимиятнинг душманларга қарши олиб борган жангларини ҳақидаги ҳикояларини ишчилар, хизматчилар, ўқувчилар мароқ билан тинглашади.

А. ФОЗИЛОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ДУТОР ҲАҚИДА

Дутор — ўзбек халқининг энг қадимий, севимли ва ардоқли чолғу асбобидир. У билан халқимиз асрлар бўйи ўз шодлигини, ҳаяжонини, орзу-умидини, дардини, юрак туйғуларини куйлаб келган. Дутор — ота-боболаримиздан бизга муқаддас мерос. Унинг шодиёна тароналари, мунгли саслари қанча-қанча дилларга эзгулик, таскин ва ҳаяжон бахш этмаган, дейсиз. Шундай ўлмас куйлар борки, улар дутор учун яратилгандек туюлади кишига. Дуторда ижро этилган «Муножот», «Роҳат», «Баёт», «Дилхирож», «Танавор» каби сўлим куйлар дуторда алоҳида бир гўзаллик ва жаранг оҳанг касб этиб янграйди. Дутор, тамбур, най, ғижжак, чанг ва бошқа чолғу асбобларини ишлаб чиқаришда шубҳасиз катта ишлар қилинди. Лекин уларни тайёрлашда жиддий нуқсонлар бор.

Яхши, чиройли, ҳақиқий дуторларни бугунги кунда биз камдан-кам учратамиз. Сержаранг ҳақиқий дуторлар камайиб кетяпти. Ҳозир ишланаётган дуторларнинг деярли кўпчилиги усти ялтироқ, силлиқ лакланган, сирланган. аммо улардан кўпини қўлга олиб чалиб бўлмайди. Биринчидан, улар қарағай ёғочидан ишлаб чиқариляпти, иккинчидан ичак тор ўрнига сим тортилмоқда. Бу алфозда дуторнинг дуторлиги қоладими!

Ахир, биз билган чинакам дуторлар тут, ёнғоқ, ўрик дарахтлари ёғочидан тайёрланиб, ичакдан ясалган ип тортилиб чалинарди. Бунда овоз ҳам, чирой ҳам бутунлай бўлакча бўларди. Бундай дутордан таралган овоз қаёқда-ю, қарағайга сим тортилган дутордан чиққан сас қандай?!

Ҳозирги кунда музика асбоблари ясовчи халқ усталари жуда ҳам оз. Уларнинг нозик-нафис гўзал, нодир ҳунарларини сақлаб қолиш, оммалаштириш масаласида қайғурадиган ташкилот ёки жавобгар шахсларнинг масъулиятини оширмоқ керак. Бўлмаса, тошкентлик машҳур дуторсоз, уста Усмон ота Зуфаров, шаҳрисабзлик Абдурали Расулов кабиларнинг сафи бармоқ билан санарли даражага тушиб қолиши мумкин.

Республикамизда хизмат кўрсатган артистлар Ориф Қосимов, Маҳмуд Юнусов, Зокиржон Обидовларни биз моҳир созанда, уста дуторчи — ижрочилар сифатида биламиз, ҳурмат қиламиз. Ўзбек дуторчи қизлар ансамбли чолғучиларининг маҳоратидан роҳатланмаган кимса бормикин? Машҳур халқ хофизи, академик — санъаткор Юнус Ражабий қўлга дутор олиб мақом йўлларидан ашула бошлаганида, унга маҳлиё бўлмаган киши топилмаса керак! Бу моҳир созандалар ўзларининг яқин ҳамроҳлари — чолғу асбобларига жуда меҳру ихлос билан муносабатда бўлишади. Лекин, улар магазинда сотилаётган чолғу асбоблари сифатсиз бўлгани учун ҳам қўлларига олмайдилар. Балки, моҳир дуторсозларга буюртма қилиб олишар.

Биз дутор, танбур ва бошқа ўзбек миллий музика асбобларини ўзининг асл ҳолатини йўқотмаслиги учун юқоридаги фикрларни баён қилдик. Музика асбоблари ишлаб чиқарадиган фабрика ва артелларга энг яхши усталар жалб қилиниши, кадрлар сафини кўпайтириш лозим. Консерватория ва музика билим юртларида талабалардан яхши созандалар етиштириш ишига ҳам алоҳида аҳамият бериш керак. Бу масалалар, албатта, Ўзбекистон Маданият министрлиги ва Ўзбекистон Композиторлар союзи томонидан инобатга олинади ҳамда тегишли чоралар кўрилади, деб умид қиламиз.

Миржамол МИРЕҚУБОВ,
ТошМИ ортопедик стоматология кафедрасининг мудири, доцент.

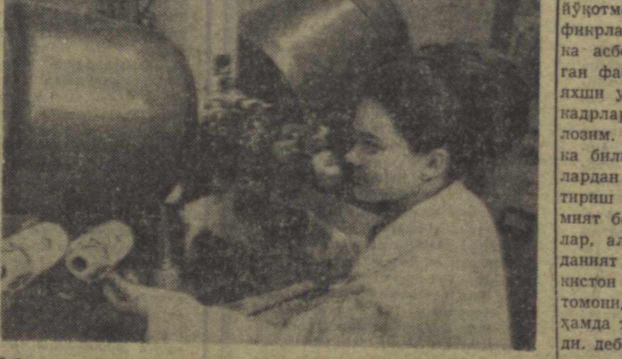

Ўзбекистон Фанлар академияси геология ва геофизика институтида янги ускуналар ўрнатилди. Суратда: стажер Валентина Агишева минералларни физик усуллар билан тадқиқ қилиш ускунаси олдида.

И. Глауберзон фотоси.

СПОРТ

● **АНДИЖОН.** Бу ерда енгил атлетика кросси ва спортчасига юриш бўйича республика чемпионати бўлди. Чемпионат мусобақаларида ҳамма областлар ва Тошкент шаҳридан энг кучли спортчилар иштирок этдилар. Тошкент области командаси ҳаммадан кўп — 103 очко тўплаб, биринчи ўринни эгаллади.

● **САМАРҚАНД.** Шаҳар кубоги учун физкультура коллективларининг баскетбол мусобақалари тугади. Учрашувларда шаҳар олий, ўрта махсус ўқув юртлари ҳамда корхоналарнинг физкультура коллективлари иштирок этдилар. Финал мусобақаларда кубок учун архитектура ва кооператив институтлари қизлари, СамДУ ҳамда педагогика институти йигитлар командалари курашдилар. Кооператив институти ва университет командалари баскетболчилари шаҳар кубогини қўлга киритдилар.

● **ТОШКЕНТ.** Шаҳарнинг Собир Раҳимов району биринчилиги учун мактаб волейболчилар командаларидан 16 коллектив қатнашди. 24-мактабнинг икки командаси — қизлар ва йигитлар коллективлари ғолиб чиқишди. Ғолибларга район маориф бўлими ва район физкультура-спорт комитети дипломлари берилди.

● **ЗАПОРОЖЬЕ.** Бу ерда «Буревестник» кўнгилли спорт жамияти Марказий Советининг йиллик «Қишки каникул мукофоти» совриниучун қўл тўпи усталарининг Бутуниттифоқ учрашувлари бўлди. Тошкент жисмоний тарбия институти командаси бу турнирда беш ўйин ўтказди. Ҳамшаҳарларимиз тўрт ўйинда ғалаба қозониб, бир учрашувда имконилтни бой бериб қўйдилар. Тошкентликлар шу тариқа мусобақада иккинчи ўрин билан кифояландилар.

● **БУХОРО.** Областнинг Шофиркон районидаги Рудакий номли ўрта мактаб ўқувчилари жисмоний тарбия машғулотларида фаол қатнашадилар. Улар учун янги қулайлик яратилди: мактабда спорт зали қуриб фойдаланишга топширилди. Спорт залида ёшлар теннис, волейбол, баскетбол машғулотларини бошлаб юбордилар.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

ҚАМИШЗОРНИ ҚОР БОСГАНДА...

Шарқий Арнасой бўйларида ов қилиш учун ҳамма вақт ҳам шароитлар муҳайё бўлади. Лекин бугунги кунда милтиқдан ўқ узиш чоғи эмас. Кўллардаги ёввойи ўрдаклар ҳам, сал шубҳадан қамишзор оралаб кўкка кўтарилувчи қашқалдоқ ва соқақушлар инсон мададига муҳтож.

Дарёнинг шўхоқар ирмоғи қаттиқ совуқларда ҳам музламайди. Қанотли дўстлар бундай пайтларда озуқани ана шундай ерлардан излашади. Қушлар қорда қанчадан-қанча излар қолдириб, сувнинг саёз ерларида аёзга қарамай қурт-қумурсқа излаб шўнғийдилар. Бироқ кечки пайт — изғирин туриши билан жой тополмай қоладилар. Қанотлари парвозга ёйилмайди. Совуқ ўз ишини қилади...

— Қайнар, изла! — деб буйруқ беради Тошкент шаҳар ов — балиқчилик жамияти қўриқчиси Геннадий Кичаев ўз итига. Қайнар шу заҳотиёқ қордаги излар бўйлаб қидира бошлади. Овчи ит йўл-йўлакай қор устида думалаб ётган қашқалдоқларни оҳиста эгасига келтира бошлади.

— Бунақанги ишнинг хўп ҳаддини олган-да, — сўз қотади Геннадий итининг вафодорлигидан мамнун бўлиб. — Ҳаш-паш дегунча ўнта бўлди-я. Қушларнинг тирик эканлигини, фақат совуқдан мажоллари йўқлигини сезганини қара. Қушларга одамларнинг тафти керак бўлиб қолди.— Сўзда давом этади ҳамроҳим. — Қашқалдоқлар иссиқ хоналарда тезда ўзларига келмоқдалар. Жониворлар қорни тўйган, уй атрофида парвона.

Йўл давомида тумшуқларини қанотлари остига олган соқақушга дуч келдик. Кекса қўриқчи Пётр Биковнинг айтишича, Арнасойда иккита соқақуш қишларкан, овчилар уларни бир неча бор тутиб, балиққа тўйдирмоқчи бўлишибди. Лекин ҳаракатлар зое кетган. Энди бўлса ҳаракатсиз қуш кўзларини милтиллатганча инсондан нажот кутади.

Шу пайт чап томондаги тепалик ортидан ўқ товуши эшитилди. Ҳаммамиз ҳайрон бўлдик. Қушларга ёрдам қўли чўзиладиган бундай оғир вазиятда ов қилаётган ким бўлдийкин, деган маънода бир-биримизга қарадик. Йўлни ўша тепалик ортидаги қамишзор томонга солдик. Бу ерга етиб бормасимиздан кимнингдир мамнун хиргойиси эшитилди. Омади келган «овчи» қишлоққа қайтарди. У бизни кўриб тўхтади:

— Нега ўрдакларни отяпсиз? — сўраймиз ундан. — Ҳозир ов мавсуми эмаслигини билмайсизми?

Кекса овчи Александр Зименков овчилик инспектори эканини айтиб акт тузишга киришди. Ўғринча ов қилиш устаси вазиятдан қутилиш ва ўзини оқлашга уринди:

— Биттасини отсак, отибмиз-да! Нима шунга ҳам борди-келдими? Ана керак, бўлса қанчаси учяпти. Бунинг устига бекорга музлаб қолаётганларини айтмайсизми? Шундай бўлгач, милтиқни нишонга олиб, ов гаштини суриш керак-да.

— Овчилик билетингиз борми?

— Билет... нима кераги бор?

— Қани, милтиқни буёққа берингчи!! Зименковнинг бундай жиддий оҳангда гапириши тартиббузарни саросимага солди. Энди қочмоқчи бўлганди, нимагадир тойилиб йиқилди.

— Милтиғингизни кўзингиз қиймаяптими. Бунинг ўрнига очнаҳорликдан музлаб қолаётган қушларга раҳм қилсангиз бўларди. Афтидан, қишлоғингиздаги сизга ўхшаш ов ҳаваскорларини рўйхатга олиб қўймасак бўлмайдиганга ўхшайди.

Биз Тошкент шаҳар ов-балиқчилик жамиятида бўлганимизда бундай воқеалар ҳақида овшунос А. Алексеев ташвишланиб гапирди.

Шарқий Арнасой хўжалигида уч кун бўлдим. Бу ерда қушларни асраб қолиш учун барча имкониятлардан фойдаланиляпти. Паррандалар учун алоҳида жой ажратилган. Ёввойи қушларга мўлжалланган 4 тоннадан кўпроқ дон-дун ана шу ерларга сепиб турилибди. Қамишзорларни қор босган, кўллар музлаб, паррандалар оғир аҳволда қолган бир пайтда табиат қўриқчилари паррандаларга ғамхўр бўлишяпти.

В. МОИСЕЕВ, инженер.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 13/II да **Гулсара.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 13/II да **Бой ила хизматчи.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА 13/II да **Биринчи бўса.**

КИНО

Кромвель — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз соат 1.30 минут, 4 да, кеч соат 6.30 ва 8.45 минутда).

Инсон масъулияти — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10, кундуз соат 12, 2, 3.45 минутда), «МОСКВА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 1, 5.30 минутда ва кеч соат 7 да), «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 2.15 минут, 4, 5 да, кеч соат 8 да), «ЧАЙКА» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Қуёш остидаги қизлар — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10 да, кундуз соат 12, 1, 2, 3, 4 да, кеч соат 9 да), «ДРУЖБА» (эрталаб соат 10.20 минут, кундуз соат 12, 5.40 минутда, кеч соат 7 ва 9 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (тоқ соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда, кундуз ва кечқурун).

Оцеола — ҲАМЗА номли (тоқ соатларда, кундуз ва кечқурун).

Қўғирчоқ — «СПУТНИК» (кундуз соат 5 да, кеч соат 6 ва 8 да).

Ҳур қизлар — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз соат 5.30 ва кеч соат 8.30 минутда).

Ҳамроз — «КЎКЧА» (эрталаб соат 11 да, кундуз соат 2, 5 ва кеч соат 8 да).

Мозандарон шери — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11 да, кундуз соат 1, 3, 4.40 минут, кеч соат 6.20 минут ва 8 да).

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ 1973 ЙИЛ УЧУН

қуйидаги мутахассисликлар бўйича кундузги ва сиртқи

АСПИРАНТУРАГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

машинашунослик ва машина деталлари, қишлоқ хўжалик машиналари, гидравлика ва инженерлик гидрологияси, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини механизациялаш (трактор ва автомобиллар), қишлоқ хўжалик машиналари ва қуролларини қўлланиш ва ремонт қилиш, гидротехник қурилиш ва қурилмалар, пойдевор ва ер ости қурилмалари, қурилиш технологияси ва уни ташкил қилиш (гидромелиоратив ишларини ташкил қилиш ва технологияси) анорганик химия ва гидрогеология.

Аспирантурага кирувчилар танланган фандан, КПСС тарихидан ва олий ўқув юртлари программаси бўйича чет тилларнинг биридан кириш имтиҳони топширадилар.

Кирувчилар институт ректори номига ёзилган ариза, тасдиқланган диплом нусхаси (ҳамда олий ўқув юртини тугатганлиги тўғрисидаги дипломга илова), 2 та 6х9 ва 3 та 3х4 см. ҳажмидаги фотосурат билан кадрларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа, таржимаи ҳоли, сўнгги иш жойидан характеристика, меҳнат дафтарчасидан кўчирма (тасдиқланган), соғлиғи тўғрисидаги 286-формадаги медицина справкаси, эълон қилинган илмий асарлари, ихтиролари, тажриба-конструкторлик ишлари рўйхати ва улар тўғрисидаги фикрларни топширадилар. Эълон қилинган асарлари бўлмаган кишилар танланган мутахассислиги бўйича рефератлар (докладлар) топширишлари лозим.

Кириш имтиҳонларини топширишга рухсат берилганларга имтиҳонларга тайёрланиш ва уларни топшириш учун иш жойидан иш ҳақи сақланган ҳолда 30 календарь куни давомида отпуска берилади.

Иш жойидан ўқув юрти, илмий-тадқиқот муассасаларига бориш учун маоши сақланмаган ҳолда қўшимча отпуска берилади.

Ҳужжатлар 1973 йил 1 сентябргача қабул қилинади.

Кириш имтиҳонлари 15 сентябрдан бошланади.

Ҳужжатлар: Тошкент шаҳар, Қорийниёзий кўчаси, 39-уйга юборилсин. Телефон 33-99-98, қўшимча 28.

«Средазэнергомонтаж» трестининг

ЎЗБЕКИСТОН МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА

Сирдарё монтаж участкасида ишлаш учун электр-газ пайвандчилар; қозонлар, турбиналар, трубопроводлар, металлоконструкциялар бўйича слесарь-монтажчилар

КЕРАК

Меҳнат ҳақи — ишбай. 50 процент доимий қўшимча ҳақ, яна 1,3 қўшимча коэффициент тўланади.

Ёлғиз кишиларга ётоқхона, оилалиларга 18 ой давомида турар-жой берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, «Комсомол 40 йиллиги» кўчаси, 24-уй.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ● ТЕЛЕФОНЛАР эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача.

Б. — 37.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 03213.